Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак

1925 йилдан чиқа бошлаган

Туркистон

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ ГАЗЕТАСИ

1996 йил 18 декабрь Чоршанба. № 92 (14390)

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ БУХОРО ВИЛОЯТИ СЕССИЯСИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Муҳтарам халқ депутатлари!

Азиз дўстлар!

Авваламбор сизлар билан қадимий Бухоро заминида юз кўришиб турганимдан ғоят хурсанд эканимни изҳор этишга ижозат бергайсизлар.

Ер юзида Бухоронинг таърифини эшитмаган, уни билмаган, уни умрида бирор марта ўз кўзи билан кўришни орзу қилмаган маърифатли одам йўқ десак, асло хато бўлмас.

Бухоро нафақат Ўзбекистонни, балки бутун Марказий Осиё минтақасини дунёга машҳур этган. Унга Бухорои шариф деган ном бежиз берилмаган. Негаки, бу муқаддас заминда Абу Али ибн Сино, Абу Бакр Муҳаммад Наршахий, Имом Бухорий, Хожа Баҳоуддин Нақшбанд ва унинг пиру устозлари — Абдухолиқ Ғиждувоний, Хожа Ориф Ревгарий, Хожа Маҳмуд Фағнавий, Хожа Али Рометаний, Муҳаммад Сомосий, Саййид Мир Кулол, кейинги замонларда Садриддин Айний, Абдурауф Фитрат, Файзулла Хўжаев, Иброҳим Мўминов каби улуғ зотлар ўтганки, уларнинг номларини ёдлаш ва эъзозлаш ҳар бир ватандошимиз, ҳар бир инсоннинг бурчидир.

Бу муборак заминда ўтган азиз-авлиёларнинг руҳлари қўллаган Бухоро аҳлини биз ҳаммамиз қўли гул, дили соф, иймони бутун ва иродаси бақувват кишилар сифатида жуда яхши биламиз ва ҳурмат қиламиз.

Вилоятнинг табиий шароити анча мураккаб. Сув тақчил, жазирама иссиқ, бир тарафи қум ва саҳролардан иборат. Мана шундай оғир ва машаққатли аҳволда чўлу биёбондан ўзлаштириб олинган заминда беҳисоб инсонларнинг меҳнати бор. Бухоронинг ҳар қарич ери деҳқонларнинг пешона тери билан суғорилган, деб айтсак муболаға бўлмайди.

Бухоро аҳли ана шундай заҳматкаш, ишнинг кўзини биладиган халқ. Ўтмишда ҳам, кейинги замонларда ҳам бухороликлар ташаббускорлиги, янгиликка ташналиги билан халқимиз орасида машҳур бўлганлар. Яхшилаб эслаб кўрсак, пахтачиликда ҳам, чорвачиликда ҳам, бошқа талай соҳаларда ҳам бухороликлар кўп марта ибрату намуна кўрсатганлар.

Бухоронинг ерости ва ерусти бойликлари, моддий потенциали жуда буюк. Хорижий сармоя иштирокида қурилаётган нефтни қайта ишлаш заводини олиб қарайлик. Бу улкан корхона ҳали битмасдан туриб бутун жаҳон аҳлининг тилига тушди. Бунинг сабаби бор, албатта. Чунки бу завод Ўзбекистон давлатининг нефть мустақиллиги дастурида бекиёс ўрин тутади.

Ёки Бухоро зардўзлари меҳнатини олиб қарайлик. Бундай санъат, бундай маҳорат ер юзида топилмайди. Бухорои шарифнинг зардўзи дўппилари, зар чопонлари, зар ковушлари, турли зар безаклари дунёдаги энг машҳур музейларнинг фахрига айланган.

Ҳурматли депутатлар!

Кейинги йилларда вилоятда аҳоли турмуш даражасини кўтариш, иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш борасида бир қатор ишлар қилинди. Жумладан, шу йилнинг ўтган ўн ойида саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш бирмунча кўпайди.

Вилоятда хусусийлаштириш ва мулкни давлат ихтиёридан чиқариш жараёнлари тобора чуқурлашмоқда. Шу йилнинг ўзида 3 мингга яқин хусусий ва кичик корхона рўйхатдан ўтказилди. Уларнинг умумий сони қарийб 7 мингтага етди. Ишлаб чиқаришда ва хизмат соҳасида нодавлат секторнинг ҳиссаси тобора ошиб бормоқда. Жумладан, саноат, қишлоқ хўжалиги ва савдода бу рақам 95-98 фоизни ташкил этмоқда.

Бозор инфраструктурасини ривожлантириш борасида ҳам маълум тадбирлар амалга оширилди.

Лекин, афсуски, қилинаётган ишларга тан берган ҳолда вилоятда юқорида зикр этилган эзгу мақсадларга хизмат қилувчи туб ислоҳотларга, инсонлар ғайрати ва ташаббусига кенг йўл очиб берилди, мавжуд имкониятлардан оқилона фойдаланилди, деб айтолмаймиз.

1996 йилнинг ўн ойи мобайнида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 29 корхона 270 миллион сўмлик саноат маҳсулотлари, 22 корхона эса 144 миллион сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни камайтирди.

Вилоят бўйича жон бошига халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш 5 минг 350 сўмни ташкил этган бўлса, бу кўрсаткич Олот, Пешку, Жондор туманларида 400-500, Ғиждувон ва Вобкент туманларида борйўғи 300 сўмдан иборат, холос.

Вилоятда озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми 1991 йил кўрсаткичидан анча орқада қолмоқда. Ўтган йили макарон маҳсулотлари, мева-сабзавот консервалари, нон ва нон маҳсулотлари ишлаб чиқариш 2 баравар, гўшт маҳсулотлари ишлаб чиқариш 4 баравар камайган бўлса, қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқариш эса қарийб 10 баравар кам бўлган.

Айни даврда озиқ-овқат маҳсулотларини четдан келтириш 31 миллион АҚШ долларини ташкил этади. Буни қандай баҳолаш мумкин? Ахир, шунча маблағга илғор технологияни сотиб олиб, шу ернинг ўзида маҳсулот ишлаб чиқариш мумкин эди-ку?!

Қачонгача энг керакли, кўпчилик истеъмол қиладиган озиқ-овқат ва бошқа товарларни четдан олиб келишга муҳтож бўлиб ўзгаларга қарам бўлиб қоламиз?

Ҳолбуки, мамлакатимизда хорижий инвестицияларни жалб қилиш, энг илғор технологияларни олиб келиш учун тегишли ҳуқуқий асослар яратилган. Лекин, минг афсуски, бундай яратувчилик ишларида вилоят раҳбарларининг сусткашлиги кўринмоқда.

Вилоятда хорижий инвестицияни жалб қилиш асосида ишлаб чиқаришни кенгайтириш, эски ускуналарни янгилаш, энг илғор технологияларни ўзлаштириш асосида юқори сифатли, рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқаришга етарли даражада эътибор берилмаяпти.

Бухорода ишбилармон, тадбиркор одамлар кўплаб топилади. Гап ана шундай кишиларни топиб, уларни рағбатлантириб, муаммоларни ўз вақтида ҳал қилиб, йўлини очиб беришда қолган.

Яна бир нарсани очиқ айтишимиз керак: четдан эркин валютага маҳсулот келтиришдан айрим одамлар манфаатдор. Шунинг ҳисобидан мумай даромад олмоқда. Уларнинг жиловини тортиш қўлимиздан келади, албатта.

Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг сифати билан вилоятда ҳеч ким шуғулланмаяпти. Масъул шахслар маҳсулот умумий ҳажми билан кифояланиб қолмоқда.

Вилоят омборларида бугун 1 миллиард сўмлик тайёр маҳсулот сотилмай қолганига ажабланмаса ҳам бўлади.

- **Рўйхатдан ўтган 43 та қўшма корхонанинг атиги 14 таси фаолият кўрсатмоқда, холос. 3 та қўшма корхона тарқалиб кетиш арафасида турибди.**

Қишлоқ жойларида ташкил этилган 8 та қўшма корхонанинг ярми ишламаяпти.

Вилоят бўйича 320 миллион сўмлик ускуналар ўрнатилмай ётибди. Бу ускуналарнинг асосий қисми эркин валютага — 524 минг АҚШ долларига сотиб олинган.

Шунча ускунани қор-ёмғир остига ташлаб қўйган амалдорларга яна нима дейиш мумкин?

Корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш, мулкчиликнинг хусусий ва ҳиссадорлик шаклларини жорий этиш борасида ҳам камчиликлар кўп. Мулкчиликни тарғиб-ташвиқ қилиш, унинг моҳиятини тушунтириш борасида ишлар жуда суст олиб борилмоқда. Бир кўринишда бундай муҳим вазифаларни кўпчилик раҳбарлар ўзи чуқур тушунмаганга ўхшайди.

Қуриб тугатилмаган иншоотлар, фойдаланилмай бўш ётган бинолар ва ишлаб чиқариш воситаларини «кимошди» усулида сотишга жиддий эътибор берилмаяпти. Вилоятда «кимошди» савдосига қўйса бўладиган 1000 дан ортиқ объект бўла туриб, улардан бор-йўғи 89 тасигина савдога қўйилган, холос.

Вилоятдаги 11 та тумандан 10 тасида кўчмас мулкни хусусийлаштиришдан олинадиган тушумлар режаси бажарилмади.

Қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ишлар ҳам кўнгилдагидек эмас. Ваҳоланки, мамлакат деҳқончилик саноатида Бухоро вилоятининг тутган ўрни ва мавқеи катта.

Умуман, **деҳқончилик маданиятини ошириш, ерга муносабатни ўзгартириш, қишлоқ хўжалиги маҳсулдорлигини кўпайтириш долзарб масалага айланиб қолмоқда.**

Бу ҳақда гап борар экан, мен Бухоро деҳқонлари ҳақида, уларнинг машаққатли меҳнати тўғрисида алоҳида тўхталмоқчиман.

Биринчидан, бу қадимий юрт асрлар мобайнида шаклланган деҳқончилик мактабига эга. Ерга муносабатнинг ўзига хос тажрибаси мавжуд. Бу тажрибалар мамлакатимизнинг бошқа вилоятларидан анча фарқ қилади, чунки воҳанинг табиий иқлим шароити ва тупроқ таркиби шуни тақозо этади.

Иккинчидан, ер ниҳоятда шўрланганлиги оқибатида деҳқон машаққати яна ҳам ортган. Халқимиз «ернинг шўри — деҳқоннинг шўри» деб бежиз айтмаган. Бухороликлар қаҳратон қишда муз кечиб, қор кечиб, ернинг шўрини ювишади. Ёзнинг жазирама иссиғида экинни бошқа жойларга нисбатан бир неча марта кўп суғоришади, ишлов беришади. Бу ерда меҳнат сарфи анча-мунча баланд.

Учинчидан, вилоят асосан механизациялашган сунъий каналлардан фойдаланади. Бу деҳқончиликдаги қийинчиликларни яна ҳам оширади, харажатни кўпайтиради.

Ана шундай шароитда меҳнат қилиш, уруғ экиб ҳосил олиш ҳамманинг ҳам қўлидан келавермайди. **Бунинг учун бухоролик деҳқонларга ҳар қанча тасаннолар айтсак арзийди, албатта.**

Ва бугунги фурсатдан фойдаланиб, меҳнаткаш Бухоро аҳлига, заҳматкаш деҳқонларига самимий миннатдорлигимни изҳор этмоқчиман.

Лекин, минг афсуски, ҳукуматнинг қишлоқ инфраструктурасини ривожлантириш борасидаги жуда муҳим қарорини бажаришга вилоят раҳбарияти етарли эътибор бермаяпти. Очиқроқ қилиб айтганда, улар ҳозирги туб ислоҳотлар мағзини тушунмаяпти.

Дон етиштириш топшириғи атиги 77 фоизга бажарилди, холос. Суғориладиган майдонлардаги ҳосилдорлик 25 центнердан ошмади.

Ромитан, Пешку, Когон, Олот ва Қоровулбозор туманларида ҳосилдорлик 22-23 центнерни ташкил этди. 40 дан ортиқ хўжаликда ҳосилдорлик 20 центнерга ҳам етмади.

Дончиликни ривожлантириш, ғалла мустақиллиги ° давлат сиёсати. Бунга монелик қилишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Бироқ вилоятда ғаллачиликка иккинчи даражали масала деб қаралмоқда.

Ғалла экинларига сифатсиз, сув етишмайдиган ёки лалми жойлар ажратилмоқда. Ҳисоботда ғалла экилди деб кўрсатилган ерга пахта экилмоқда.

Бу кўзбуямачиликнинг сабабини икки ярим йил олдин худди шу залда айтган эдим: ер оборотидан яшириб қолинган ёки аслида суғориладиган ғаллага аталган майдонларга чигит экиб, гектарни кам кўрсатиб, шунинг ҳисобидан пахта ҳосилдорлигини кўтармоқчи бўлишади.

Бу нима — ўзини алдашми, халқни алдашми, давлатни алдашми? Қандай тушуниш мумкин?

Афсуски, шунча гапдан сўнг ҳам ғаллачиликда ёлғон ва хиёнат давом этмоқда. Гектарига 250 килограмм ўрнига 150-200 килограммдан уруғ ташланмоқда. Масалан, Олот туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалигида суғориладиган ернинг ҳар гектарига 185 килограммдан уруғ экилгани аниқланди. Буни қандай тушуниш керак? Бу учун ким жавоб бериши керак?

Ғалла ҳақида сўз борар экан, яна бир фикр билан сизларга мурожаат қилмоқчиман. Ҳаммамиз биламиз: Ўзбекистон шароитида фақат кузги ғалладан мўл ҳосил олиш мумкин.

Янги ва серҳосил буғдой навларини экиб, кўкартириб, парвариш қилиб, асраб-авайлаш, бу — энг аввало, янги мавсумда шу хўжалик аъзоларининг, умуман, шу муқаддас заминда истиқомат қилаётган одамларнинг ризқу рўзини яратиш эмасми?

Кузда дон экиб, қанча кўп ҳосил олсак, одамлар ҳам шунча кўп даромад олади. Хўжалик аъзоларининг насибаси, ҳаёти бут бўлади.

Шундай экан, хўжаликда ишлайдиган ва яшайдиган одамлар учун кузги ғаллани асраб-авайлаш ва парвариш қилиш ҳаётий зарурат, ҳаётий мақсад эмасми?

Нима учун мен бу масалани куйиниб гапиряпман?

Ҳеч ақлга сиғмаётган бир ҳолни менга тушунтириб беринглар. Нима учун деҳқон шунча катта ишонч ва умидлар билан, пешона тери билан эккан, энди кўкарган ниҳолларга бировлар сигирини, бузоғини қўйиб юборади, пайҳон қилади?!

Бу — **биринчидан.**

Иккинчидан, нима учун шу хўжалик аъзолари бўлмиш, шу хўжалик эгалари бўлмиш одамлар бу номаъқулчиликларга бепарво қарайди? Кўра-била туриб, чорасини кўрмайди?

Нима учун кузги ғалла экилган майдонларни, халқимизнинг ризқу рўзи экилган майдонларни биз мелиса қўйиб қўриқлашимиз керак?

Бу аҳволга куйинмасдан, ёнмасдан бўладими? Бу аҳволни ақли соғ одам қандай тушуниши мумкин?

Ғаллани пайҳон қилиш қипқизил нонкўрлик, нонтепкилик эмасми? Гуноҳ эмасми? Уволи тутмайдими?

Хўжалик эгасиман деб гердайиб юрган раисларни қандай тушуниш мумкин?

Бундай нонкўр кимсаларга қарши ҳокимлар нима чора кўряпти?

Пахтачилик бўйича бу йилги режа вилоятда 89,5 фоизга бажарилди. Ҳосилдорлик 1993 йилга нисбатан 6,3 центнерга камайди.

Пахтани қайта ишлаш борасидаги нуқсонлар ҳам анчагина. Йилдан-йилга тола олиш миқдори камайиб кетмоқда. Ўтган йили режадагидан 1,2 фоиз кам тола олинди. Режада белгиланганидан икки баравар ортиқ ёки 12,6 фоиз чиқимга (угар) йўл қўйилган. Бу вилоят бўйича 44 минг тонна пахтани ташкил қилади.

Бу тасодифий эмас, албатта. Бундан кимлар манфаатдор бўлиб, кимлар жабр кўрмоқда — бу масалага аниқлик киритиш керак. Мутасадди ташкилотлар ва органлар бунинг негизига етиб бориши вақти келди.

Чорвачилик соҳасида тўпланиб қолган муаммолар ҳам тобора мураккаблашиб бормоқда. Вилоят хўжаликларида гўшт етиштириш ўтган йилга нисбатан 25 фоиз, сут ишлаб чиқариш 47 фоиз камайди. Қорамоллар сони салкам 24 минг бош, сигирлар сони 4 минг бош, қўй-эчкилар сони қарийб 125 минг бош озайди. Масаланинг ташвишли томони шундаки, гўшт, сут етиштириш ва моллар сонининг камайиши деҳқон-фермер хўжаликларида ҳам содир бўлмоқда.

Чорвадорлар, фермерлар ҳар қадамда масъулиятсизликка, расмиятчилик ва таъмагирликка дуч келмоқда. Кирган идораларида мушкули ҳал бўлмай, сарсон бўлиб юришибди.

Вилоятда шу йил ем-хашак тайёрлаш режаси аранг 63 фоизга бажарилди. Озуқа сифати ёмонлашмоқда. Бундай аҳвол билан чорвачиликни ривожлантириб бўлармиди?

Ҳурматли депутатлар!

Бухоро вилоятидаги деҳқончилик тармоқларининг аҳволи мураккаблиги ҳақида кўп гапириш мумкин. Бундай инқирозли ҳолатдан чиқиш учун кескин чоралар кўрмасдан, биринчи навбатда, ернинг, тупроқнинг унумини, унинг мелиоратив ҳолатини яхшиламасдан, ариқ-зовурларни тозаламасдан, дренаж ишларини бажармасдан, ер ости, шўр сувларни пасайтирмасдан, деҳқончилик маданиятини оширмасдан ҳеч нарсага эришолмаймиз.

Шу билан бирга илғор технологиялар жорий қилинмаса, эртага аҳволимиз янада қийин бўлиши муқаррар. Буни англамасдан, тушунмасдан бугунги замонда иш олиб бориш мумкин эмас.

Масалан, бугун мамлакатимизда пахтани плёнка остида ўстириш бўйича катта ишлар амалга оширилмоқда. Унинг афзаллигини Андижон ва бошқа вилоятлар мисолида яққол кўриш мумкин. Охирги мавсум бу усулнинг самарасини жуда яхши намоён қилди. Хўш, Бухоро вилояти бу борада бирор жиддий ҳаракат қиляптими? Афсуски, бундай ҳаракат йўқ, ҳисоби.

Яқинда Қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги вазирликлари бирлаштирилди. Бу шунчаки, навбатдаги тадбир эмас. Биз Бухоро каби вилоятлардаги аҳволни, унинг келажагини ўйлаб шу ишни қилдик. Бу агросаноат тизимида қишлоқ ва сув хўжалигини бошқариш тузилмасини такомиллаштириш, тупроқ унумдорлигини ошириш, суғориладиган ерлардан фойдаланиш самарадорлигини яхшилаш ва қишлоқ хўжалиги экинлари ҳосилдорлигини кўпайтириш мақсадида амалга оширилмоқда.

Энг муҳим масала — сув хўжалиги, сув иншоотлари, ирригация ва мелиорация ишлари, бунга сарф қилинган маблағлар, авваламбор, деҳқончилик самарасини ошириш мақсадида қилинмоқда.

Сув хўжалиги вазирлиги ва унинг жойлардаги тармоқлари ва идоралари, асосан, бюджетдан маблағ олиб, ҳеч нарсага жавоб бермай яшарди. Тўрачилик, текинтомоқлик ва боқимандалик улар фаолиятида одат тусига кириб қолган эди. Ваҳоланки, айни ҳосилнинг самараси, тақдири улар билан боғлиқ.

(Давоми 2-бетда)

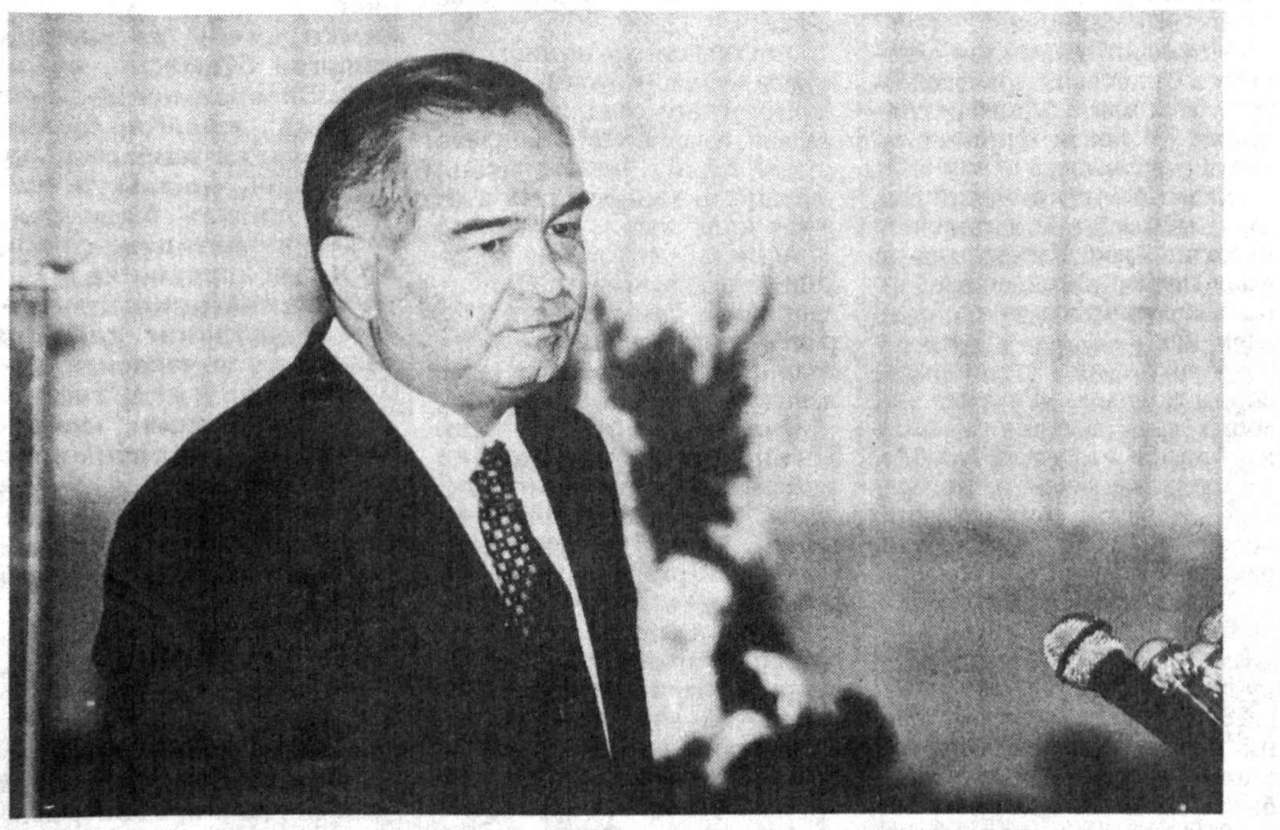

ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ КИТОБИ ЯПОН ТИЛИДА ЧОП ЭТИЛДИ

ТОКИО. 16 декабрь (ЎзА махсус мухбири Ўктам МИРЗАЁР хабар қилади). Ўзбекистон Бош вазири Ўткир Султонов раҳбарлигидаги республикамиз ҳукумат делегациясининг Японияга расмий ташрифи бошланди. Мамлакатимиз делегацияси иқтисодий ҳамкорлик бўйича Ўзбекистон—Япония ва Япония—Ўзбекистон қўшма қўмиталарининг мажлисида иштирок этади.

Шу куни Ўзбекистон делегацияси жойлашган меҳмонхонанинг қабуллар залида Япония жамоатчилиги ва бизнесменларида катта қизиқиш уйғотган воқеа юз берди. Бу ерда мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг япон тилида чоп этилган «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» номли китобини тақдим этиш маросими бўлиб ўтди. Маросимда Ўзбекистон Бош вазири У. Султонов нутқ сўзлаб, мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар ва унинг истиқболи мазкур китобда қай даражада аниқ ва равшан баён этилгани ҳақида сўзлади. Маросимда жаҳоннинг кўплаб тилларида чоп этилган ушбу китобнинг япон тилида нашр этилиши мамлакатларимиз ўртасидаги ўзаро ҳамкорлик алоқаларини ривожлантиришга катта ҳисса қўшиши таъкидланди.

Ўзбекистон Бош вазири «Сумимото» корпорацияси президенти Кэнджи Мияхарда билан учрашди. Учрашувда фуқаро авиацияси, автомобилларга техник хизмат кўрсатиш, коммуникация ва бошқа соҳаларда ҳамкорлик қилиш бўйича лойиҳалар тузишга келишиб олинди.

Ўткир Султоновнинг Япония халқаро ҳамкорлик бўйича агентлиги президенти Кимио Фуджита билан бўлган учрашувида эса малакали иқтисодчи мутахассислар тайёрлаш соҳасида ҳамкорлик қилиш масалалари муҳокама этилди.

Ўзбекистон ҳукумати делегацияси билан Японияниинг Экспорт-импорт банки — «Эксимбанк» президенти Хироши Ясуда ўртасида музокаралар бўлиб ўтди. Учрашув якунида Фарғонадаги нефтни қайта ишлаш заводини таъмирлаш лойиҳаси бўйича кредит битими имзоланди.

Шундан сўнг Ўзбекистонга сармоя киритиш масаласига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда мамлакатимизда хорижий сармоядорлар учун яратилган қулай шарт-шароитлар ҳақида кенг маълумотлар берилди.

Ўзбекистон ҳукумат делегациясининг Японияга расмий ташрифи давом этмоқда.

(ЎзА).

ИСЛОҲОТЛАР ЙЎЛИДА ҚАТЪИЯТЛИ БЎЛИШ — БУГУНГИ КУН ТАЛАБИ

Илгари хабар қилинганидек, 14 декабрь куни халқ депутатлари Бухоро вилоят Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлди. Унда мазкур вилоятдан сайланган Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси депутатлари, туман ва шаҳар ҳокимлари, бир қатор вазирликлар, идора ва ташкилотларнинг раҳбарлари иштирок этди.

Сессияда ташкилий масала кўрилди. Мавлон Раҳмонов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан вилоят ҳокими вазифасидан озод этилди.

Президент Ислом Каримов тавсиясига биноан республика молия вазирининг ўринбосари лавозимида ишлаб келаётган Самойдин Ҳусенов Бухоро вилояти ҳокими этиб тасдиқланди.

Сессияда Президент Ислом Каримов нутқ сўзлади. Юртбошимиз ўз нутқида вилоятдаги ижтимоий-иқтисодий аҳволни чуқур таҳлил қилиб, ислоҳотларни ривожлантиришда вилоят фаоллари, меҳнаткашлари олдида турган муҳим вазифалар хусусида батафсил тўхталди.

Ислоҳотларни самарали амалга ошириш учун одамлар қалбида ишонч ва ғурур туйғуларини уйғотмоқ зарур, деди Президент. Одам Ватани, она юрти, буюк аждодлари, қолаверса, ўз ота-онаси билан ҳам ғурурланиши даркор. Шунда у ўзида куч-ғайрат ҳис этади, буюк ишларнинг уддасидан чиқишга қодир бўлади. Ғурурли одамни эса ҳеч қачон енгиб бўлмайди.

Шу ўринда бозорлар мамлакат иқтисодининг кўзгуси экани хусусида ҳам тўхталиб ўтишга тўғри келади. Зеро, ғурурли халқ, ўз қадрини билган давлат бозорларининг сифатсиз — усти ялтироқ, ичи қалтироқ, бошқа жойларда ўтмай ётган моллар билан тўлишига йўл қўймайди.

Кейинги йилларда бизнинг бозорларимизда ана шундай сифатсиз моллар анча кўпайиб кетди.

Гап нима ҳақда бормоқда? Агар биз сохта обрў топмоқчи бўлсак, олтин ва валюта заҳираларимиз ҳисобидан турли-туман, сифатли-сифатсиз моллар келтириб, бозорларимизни тўлдириб ташлашимиз мумкин, деди Ислом Каримов. Лекин, бу келажак авлодлар ризқини қийиш бўлардди. Ўзимизда ишлаб чиқариш ривожланмай қолади. Корхоналаримиз инқирозга юз тутиб, ишсизлик кўпаяди. Бошқача айтганда, биз ана шу товарларни сотиб олиш орқали бошқа мамлакат фуқароларини иш билан таъминлаган бўламиз. Бу ўз оёғига болта уриш эмасми? Ундан кўра ана шу маблағларни янги технология жорий этишга, замонавий асбоб-ускуналар сотиб олиб, ўзимизда ишлаб чиқаришни ривожлантиришга сарфлаш керак. Халқимиз ўзингдан чиққанига не етсин, деб бежиз айтмаган-ку!

Таҳлиллар шуни кўрсатдики, 1400 та четдан мол олиб келиш билан шуғулланадиган ҳар хил фирма бор экан. Улар молни олиб келади, сотади, биз эса уларнинг маблағини олтин ва пахтамиз эвазига келган эркин валютага алмаштириб— конвертация қилиб берамиз. Шу йилнинг ўзидаёқ қарийб 1 миллиард АҚШ доллари миқдорида ана шундай мол олиб келинибди. Ҳолбуки, уларга ҳеч ким бундай кафолат бермаган.

Биз бугунги кунда эҳтиёжимиз учун нима керагу, нима керак эмаслигини аниқлаб чиқдик. Зарур товарларни олиб келиш билан шуғулланадиган 285 фирмани белгилаб, уларга пулини конвертациялаш кафолатини бердик.

Бу, бозоримизни эгаллаб олмоқчи бўлганларга, ўзимиздаги айрим чаққонларга хуш келмайди, албатта. На чора, ўз бозорини ҳимоя қилиш ҳам давлатнинг муҳим вазифаларидан бири. Акс ҳолда, боя айтганимдек, бошқаларга қарам бўлиб қолиш, кейин халқаро молия ташкилотларидан қарз сўраб, йиллар давомида ана шу қарзларнинг устама фоизини тўлаш учун ишлашга тўғри келади.

Бу йил валюта биржасида 3 миллиард 400 миллион АҚШ доллари сотилди, деди давлатимиз раҳбари. Ниятимиз ана шу маблағнинг 70 фоизидан ортиғини замонавий технология олиб келишга сарфлашдир. Бизда «ЎзДЭУавто», Қоровулбозордаги нефтни қайта ишлаш заводи каби қурилишлар кўп.

Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводи негизида АҚШ билан ҳамкорликда «Кэйс» комбайнлари, янги замонавий тракторлар чиқарадиган қўшма корхона барпо этяпмиз. Валютамизни енгил-елпи маҳсулотларга эмас, ана шундай қурилишларга ишлатсак, бозоримиз ҳам тўлади. Муҳими, ҳеч кимга қарам бўлмаймиз. Ўзбекистон дунё ҳамжамиятида ўз ўрнини эгаллаши керак, деганда биз ана шундай истиқболни назарда тутамиз.

Президент Бухоро вилоятини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш масалалари ҳақида гапириб, бу борада келажак дастурини ишлаб чиқиш зарурлигини таъкидлади. Унда ислоҳотларни чуқурлаштириш, маданият ва маънавиятни юксалтириш, пахта ва ғалла етиштиришни кўпайтириш, ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, ирригация ва дренаж тармоқларини таъмирлаш борасидаги тадбирлар аниқ белгиланиши лозим. Бусиз юқори ҳосил олиб бўлмайди. Энг муҳими, дастурни амалга оширишда ички имкониятлар ҳисобга олиниши, керак бўлса, бу ишга республика вазирлик ва ташкилотларини ҳам жалб этиш даркор.

Ислом Каримов яна бир масалага эътиборни қаратди. Вилоятдаги иқтидорли ёшларни тараққий топган давлатларга ўқишга юбориш, бу борада келажак 5-10 йилни кўзлаб иш тутиш лозим. Уларга кенг йўл очиб, бор қобилиятларини намоён этишлари учун зарур муҳит яратилиши керак.

Вилоятдаги ҳозирги аҳволнинг асл сабаби фақаттина моддий масалаларда эмас, деди Ислом Каримов. Иқтисодий муаммолар ўз йўлига, уларни ечиш мумкин. Энг асосий сабаб, бу ерда эски замон иллатларидан, шўро мафкураси асоратларидан халос бўлолмаяптилар. Янги замон руҳини ҳис этиш қийин кечяпти. Лекин бой тарих ва маданият вориси бўлмиш Бухоро вилояти ўз қиёфасига эга бўлиши, салоҳиятини тўла намоён этиши керак.

Ҳар бир етакчи, ҳар бир фаол мендан ҳаётда нима, қандай из қолади, деган ақидага амал қилиб ишлаши лозим.

Шу куни Президент Ислом Каримов Бухоро шаҳридаги таъмирлаш ишлари қизғин давом этаётган «Минораи калон» мажмуини кўздан кечирди. Уни асл ҳолига қайтариш зарурлигини таъкидлаб, Самарқандда обидаларни таъмирлаш чоғидаги тўпланган тажрибалардан фойдаланиш, қадимий ва замонавий меъморчилик усулларини уйғунлаштириш борасида тавсиялар берди.

Қоровулбозорда иқтисодий мустақиллигимизни таъминлашда муҳим аҳамият касб этадиган улкан иншоот — нефтни қайта ишлаш заводи бунёд этилмоқда. У қарийб 300 гектар майдонни эгаллайди. Заводнинг биринчи навбати келгуси йил ёзида ишга тушади. Заводнинг техник лойиҳаси учун 262 миллион АҚШ доллари сарфланмоқда.

Давлатимиз бошлиғи қурилиш ишларининг бориши билан танишди. Муҳандислар билан мулоқотда бўлди. Ишга тушириш жараёнида инобатга олиниши лозим бўлган жиҳатлар ҳақида уларга маслаҳатлар берди.

Ислом Каримовнинг Бухоро вилоятига сафари чоғида унга республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Журабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Т. Алимов, Б. Ғуломов, Бош вазир ўринбосари М. Усмонов ҳамроҳлик қилди.

Аҳмад ХЎЖА,
ЎзА махсус мухбири.

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ БУХОРО ВИЛОЯТИ СЕССИЯСИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

(Боши 1-бетда)

Мана энди қабул қилинган чора-тадбир ҳар бир қадамни ўйлаб босишга, ҳар бир гектар экин майдони тақдирига жавобгарликка, пировард натижада эса агросаноат тизимининг истиқболи учун, деҳқончиликка мутасадди барча ташкилот ва уларнинг раҳбарлари масъулиятини оширишга олиб келиши керак. Қатъий жавобгарлик бор жойда ишда қут-барака бўлади. Бу — шубҳасиз.

Лекин бу ўзгаришлар, ислоҳотларнинг негизини, маъно-моҳиятини вилоят раҳбарлари яхши англайдими, йўқми — гап ана шунда.

Вилоятнинг молиявий аҳволи кўнгилдагидек эмас. Шу йилнинг 1 ноябрига қадар дебитор қарзлар миқдори 2,5 миллиард сўмга, кредитор қарзлар эса 2 миллиард 800 миллион сўмга етди. Бу вилоятдаги баъзи корхона ва ташкилотларнинг иқтисодий равнақига тўсиқ бўлмоқда.

Пул муомаласига жиддий эътибор берилмаяпти. Вилоятда муомаладаги ҳар 3 сўмдан 1 сўми банкка қайтиб келмаяпти. Ўтган 11 ой мобайнида пул эмиссияси 64 фоиздан ошиб кетди. Бу рақам Қоровулбозор туманида салкам 92, Олот туманида 81, Шофиркон туманида 77 фоизни ташкил этади.

Мен вилоят раҳбарлари ва тегишли фаоллардан бир нарсани сўрамоқчиман: қани, айтинглар-чи, қўлида пули бор одам қаёққа бориб савдосини қилади, қаерда ўз юмушларини битиради?

Савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасида кўпчилик ишлар ҳўжакўрсин қабилида бўлса, дўконларнинг пештахталари бўм-бўш, савдо ташкилоти номи ва мулкчилик шаклининг ўзгаргани билан, иш эскича услубда ташкил этилаётган бўлса, умуман, одамларнинг, харидорларнинг эҳтиёжи ва дардидан узоқ бўлса, бечора одамлар кимга борсин, кимга доду фарёдини айтсин?!

Солиқ хизмати ходимлари томонидан шу йилнинг 10 ойи мобайнида ўтказилган 1100 текширувдан 850 тасида касса аппаратларини ишлатишдаги жиддий камчиликлар аниқланган, 780 киши маъмурий жавобгарликка тортилган.

Солиқ қонунчилигига риоя қилмаслик ҳоллари тобора кўпаймоқда. Айни пайтда текширилган 5276 корхона, ташкилот ва фирмадан 3451 тасида турли қонунбузарликлар рўй берганлиги аниқланди. Натижада 167 миллион сўм қўшимча солиқ ундириб олинди.

Аҳолига пулли хизмат кўрсатиш жон бошига 760 сўмни ташкил этади, холос. Бу кўрсаткич Когон туманида 62,8, Шофирконда 173, Жондорда 180, Вобкентда 248, Олотда 200 сўмни ташкил этади.

Вилоятдаги 1531 қишлоқда атиги 21 та маиший техникани таъмирлаш, 9 та соатсозлик устахонаси, 63 та суратхона, 92 та телевизор ва радио тузатиш устахонаси, 7 та кимёвий тозалаш пункти мавжуд, холос.

1531 қишлоқда бор-йўғи 135 та ҳаммом бўлиб, шундан 97 таси умуман ишламайди. Текширув пайтида Вобкент туманидаги 19 та ҳаммомнинг биронтаси ҳам ишламаётганлиги аниқланди.

Қишлоқ аҳолисига тиббий хизмат кўрсатиш даражаси анча паст. 397 фельдшерлик-акушерлик пунктларининг 313 таси нобоп биноларда жойлаштирилган. Уларнинг 25 фоизи очиқ сув ҳавзаларидан, қолганлари эса қудуқлардан фойдаланади.

Ичимлик суви сифати ёмонлиги аҳоли соғлиғининг кескин ёмонлашишига, юқумли касалликларнинг кўпайишига сабаб бўлмоқда. 15—17 ёшли мактаб ўқувчилари тиббиёт кўригидан ўтказилганда уларнинг 20 фоизидан ортиғи турли касалликлар билан оғриганлиги аён бўлди. Маҳаллий ҳокимият органлари бунга жиддий эътибор бермаяпти. Қишлоқларнинг 23 фоизигина водопровод билан таъминланган. Айниқса, Олот, Қоракўл, Когон, Ғиждувон, Вобкент туманларида бу аҳвол янада аянчли.

Ҳурматли дўстлар!

Бухоронинг халқимиз, миллатимиз маънавиятида тутган ўрни ҳақида гапиришга ҳожат бўлмаса керак. Бу қадим ва буюк маскан юксак маданият ва маънавият маркази бўлиб келган ва шундай бўлиб қолмоғи керак.

Биз ўтмишимизни муносиб қадрлаган, улуғ аждодларимиз қадру қимматини ўз ўрнига қўйган ва келажагимизни аниқ кўра олган, тинимсиз ҳалол меҳнат қилган ҳолда, тараққиёт, истиқбол сари юришимиз мумкин.

Инсон онги ва тафаккури билан боғлиқ, унинг маънавий ва маърифий даражасини белгилайдиган омиллар ҳисобга олинмас экан, ислоҳотлар асло самара бермайди.

Бухоро вилоятида бугунги кунда бир университет, икки институт, 14 та ўрта-махсус билим юрти мавжуд. Уларда 10 мингга яқин йигит-қиз таълим олмоқда. Халқаро юксак талабларга мос келадиган, ҳар томонлама билимли, меҳнатга ижодий ёндашадиган кадрларни тайёрлаш учун барча имкониятлар бор. Лекин бундай имкониятлардан тўла фойдаланиш, ўқув масканларини ҳақиқий **маънавий тарғибот ўчоғи—марказига айлантириш раҳбарларнинг хаёлига ҳам келмайди.**

Талабалар ўртасида сўров ўтказилганда айрим профессор-ўқитувчиларнинг таъмагирликлари, уларнинг педагогик ва илмий савияси пастлиги маълум бўлди.

Бундай вазият ҳар томонлама баркамол авлодни ўстириш мақсадида қилаётган эзгу ишларимизга қандай путур етказишини ким тушунади?

Вилоятда мавжуд умумтаълим мактабларининг 32 фоизидан кўпроғи мослаштирилган биноларда жойлашган, 55 та мактаб авария ҳолатида. Янги, замонавий мактаблар қуриш кескин камайган.

Мактабларнинг асосий қисми газлаштирилмаган, ичимлик суви билан таъминланмаган, баъзи мактабларда спорт заллари нари турсин, ҳатто спорт майдончалари ташкил этилмаган. Мактаб ошхоналари ночор аҳволда.

Айрим мактаблардаги кутубхоналар, кўргазмали ташвиқот воситалари эски замонни эслатиб турибди. Бу бевосита бизнинг миллий истиқлол мафкурамизга зид бўлиб, фарзандларимиз дунёқарашининг шаклланишига катта зарар етказмоқда.

Жондор туманидаги 3-мактаб деворида ҳозиргача Михаил Калининнинг **«Рус тили — буюк Ленин тили»** деган гаплари шиор қилиб осиб қўйилганини қандай тушуниш мумкин?

Шу тумандаги 4-мактаб кутубхонасида Ленин ҳақидаги китоблар авайлаб-асраб сақланаётгани ҳолда, Ўзбекистоннинг янги ҳаёти ҳақидаги, бугунги замон ва истиқболимизга тегишли адабиётлар умуман йўқ. Айрим бинолар пештоқида «Октябрга шон-шарафлар!» деган шиорлар ҳамон ярқираб турибди!

Шу дунёқараш билан, шундай тафаккур тарзи билан биз узоққа бора оламизми? Зиё масканида, илм ва маърифат ўчоғида ҳаёт шу тарзда бўлса, бошқа жойларни қандай тасаввур қилиш мумкин?

Ўқитувчи кадрларга бўлган муносабат яхши эмас. Жорий йилнинг шу давригача 220 нафар ўқитувчининг шахсий уй-жой қуриш ҳақидаги аризаси қондирилмаган.

Азиз дўстлар!

Мактабларнинг ҳолати, халқ таълими тизимини ислоҳ қилиш юзасидан нуфузли йиғилишларда кўп марта гапирилди. Аммо Бухоро вилоятида шу муҳим талабга бефарқ қаралмоқда. Вилоятда зарур техник воситалар ва ўқув қуроллари билан жиҳозланган намунали мактаблар жуда оз.

Бу соҳага мутасадди ва масъул ходимларга талаб қўйиш, зарур бўлса, жавобгарликка тортиш вақти келмадими?

Маданият бизнинг умумий тафаккуримизнинг, миллий қадриятларимизнинг асосидир. Бунда клублардан фойдаланиш, улар хизмати самарадорлигини ошириш, уларни ҳаётда ҳақиқий маданият ўчоғига айлантириш каби масалалар раҳбар ва мутасадди фаолларимизнинг хаёлига ҳам келмайди.

Соғлом авлодни тарбиялаб вояга етказиш, уларни ҳар томонлама баркамол инсонлар этиб улғайтириш учун шароит яратиш давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Бинобарин, бунга монелик қиладиган, уни тан олмайдиган кишилар билан асло муроса қилолмаймиз.

Шу нуқтаи назардан қараганда, вилоятда жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш масаласини қайтадан кўриб чиқиш керак. Гарчи, мамлакат миқёсида фаолият кўрсатаётган футбол жамоаси учун бирмунча шароит яратилган бўлса-да, жойларда аҳвол анча оғир. Қишлоқлардаги стадионлар яроқсиз аҳволга келиб қолган, етарли спорт анжомлари билан таъминланмаган. Тренер кадрлар етишмайди.

Дўстлар!

Бухоро — қадимий ва мўътабар шаҳар. У — бутун инсоният маданияти ва тарихида улкан ўрин тутувчи муқаддас маскан. Дунёда миллион-миллион кишилар Бухорони зиёрат қилиш, уни тавоф этиш орзуси билан яшамоқда. Бошқача айтганда, Бухоро халқаро туризм учун жозибали манзиллардан биридир. Бироқ ана шундай катта имкониятдан унумли фойдаланилмаяпти.

Ҳолбуки, туризмни ривожлантириш хорижий сармояларни жалб этишнинг муҳим ва самарали воситасидир. Биз Бухорода улуғ аждодларимиздан қолган беқиёс меросни дунёга намоён этиш билан бирга, бу борада муайян фойда топиш хусусида ҳам жиддий бош қотиришимиз зарур.

Афсуски, бу соҳадаги ишлар ҳам ўлда-жўлда. Айни пайтда шаҳарда 1843 ўринга эга бўлган 6 та меҳмонхона ишлаб турибди. Шундан 2 таси халқаро андозаларга жавоб беради. Бироқ, ана шу имкониятнинг атиги 8 фоизидан фойдаланилмоқда, холос. Бу нима деган гап?!

Туризм билан шуғулланаётган мутасаддилар сайёҳлар сонининг бирмунча кўпайгани билан ўзларини овутиб юрибдилар. Ваҳоланки, бу соҳада кескин ўзгариш ясаш, туб ислоҳотларни амалга ошириш вақти аллақачон келган! Соҳа раҳбарлари нимани кутишяпти?

Ҳурматли халқ ноиблари!

Қонун устуворлигига эришиш, қонун олдида барчанинг тенглигини таъминлаш ҳуқуқий демократик давлат қуришнинг ва фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг муҳим бўғинидир.

Вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари қонунчилик, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, жиноятчиликка қарши курашни кучайтириш борасида муайян ишларни амалга оширмоқдалар.

Амалга оширилган профилактик тадбирлар натижасида жиноятлар сони жорий йилнинг ўтган 10 ойи мобайнида 1995 йилнинг шу даврига қараганда 4,5 фоиз камайган. Бироқ бу етарли эмас.

Жазо ўташ жойларидан қайтиб келган шахсларни иш ва тураржой билан таъминлаш, уларни ҳаётга қайта кўниктириш ишлари етарли ташкил қилинмаган. Бу ўринда ҳокимлар қошидаги кузатув комиссияларининг ишлари уларнинг қонуний ваколатларидан тўлиқ фойдаланмаётганлигини кўрсатди. Шу боисдан жазо муддатини ўтаб қайтган шахслар томонидан жиноят қилиш ҳолатлари шу йилнинг ўтган даврида анча ошган.

Вояга етмаганлар содир этган жиноятлар 130 тадан 134 тага қадар кўпайган. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, жиноятга қўл урган ўсмирларнинг деярли ярмини ҳеч қаерда ўқимайдиган ва ишламайдиган ёшлар ташкил қилади.

Бир нарсага ҳайрон бўлади одам: бундай ҳолда юрган болаларнинг ота-онаси борми ўзи ёки йўқми? Уларнинг жамоа олдидаги масъулияти ва жавобгарлиги қандай? Умуман, жамоатчилигимизнинг бундай ўта муҳим масалаларга ёндашиши қандай?

Профилактик ишларнинг етарли эмаслигидан вилоятда спиртли ичимлик ичиб жиноят содир қилиш ҳолатлари кескин ўсган.

Айни вақтда вилоятда зўрлаб номусга тегиш 1995 йилнинг 10 ойига қараганда 24,3 фоиз, безорилик 5 фоиз кўпайганлиги қайд этилган.

Охирги вақтда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларнинг ниқобланган оғир жиноятларни фош этиш борасидаги фаолиятида бирмунча самарадорликка эришилди. Порахўрлик, товламачилик, қонунсиз равишда қурол-аслаҳа, гиёҳвандлик моддаларини сақлаш жиноятларини очиш кўрсаткичлари бирмунча яхшиланди.

Бухоро вилоятидаги судлов идораларида чиқарилган ҳукм ва ҳал қилув қарорлари бирмунча барқарорлашганлиги билан бир вақтда судларда жиноий ва фуқаролик ишларини кўришда асоссиз ва қонунсиз судлов ҳужжатларининг қабул қилинишига чек қўйилмаган.

Шунингдек, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар ишидаги муаммолардан бири кадрларни танлаш ва тайинлаш масаласидир. Фақатгина 1996 йилнинг ўзида вилоятда 3 милиция ходими ва бир нафар судьянинг пора олганлиги учун жиноий жавобгарликка тортилгани бу соҳадаги ишлар жиддий нуқсонлардан ҳоли эмаслигини кўрсатади.

Биз биринчи галда инсонни қонун билан муҳофаза қилишимиз, унинг яшаш ҳуқуқини кафолатлашимиз ва имкониятларини кенгайтирмоғимиз керак. Қонун устувор бўлган жойда адолат барқарор бўлади. Қонун мустаҳкам бўлган жойда ҳаётимизда аниқ тартиб-интизом, турмушимизда ҳаловат мустаҳкамланади.

Азиз дўстлар!

Кадрларни танлаш, тарбиялаш ва жой-жойига қўйиш масаласида ҳам аччиқ, танқидий гапларни айтишга тўғри келади. Ўрта бўғин раҳбарларини аттестациядан ўтказиш якунлари уларнинг асосий кўпчилиги эскича ишлаётганини, янги замон моҳиятини етарли даражада тушуниб ололмаганлигини кўрсатмоқда. Вазифаларни ҳал этишда, муҳим муаммоларни бартараф қилишда ижодий ёндашиш, ўзига хос иш услубини қидириш хусусиятлари етишмайди.

Туманларнинг ҳокимлари асосан пахта ва дон етиштириш билан шуғулланишади, холос. Ваҳоланки, улар ўз туманларидаги ҳар бир кишининг ташвишига шерик бўлишлари, ижтимоий ҳаётимизнинг ҳамма соҳалари учун масъул ва жавобгар эканликларини чуқур тушунмоқлари даркор.

Шаҳар ва туман ҳокимларининг ўринбосарлари ҳам асосан кундалик ишлар билан ўралашиб қолиб, ўзлари масъул бўлган соҳалар билан шуғулланишга вақт топа олмаяптилар. Вилоят ҳокимининг **«Маънавият ва маърифат»** жамоатчилик марказини ташкил этиш бўйича қарори Ромитан тумани ҳокимиятига ҳалигача етиб келмаганлигини қандай баҳолаш мумкин?

Кадрларни ўрганиш мақсадида ўтказилган аттестация ва суҳбатдан 290 нафар ўрта бўғин кадр, жамоа ва уюшмалар раисларидан 105 нафари шартли равишда ўтказилган, 24 нафари эса ўз лавозимига нолойиқ деб топилган.

Маҳаллий ўзини ўзи бошқариш органларининг фаолияти талабга жавоб бермайди. Уларнинг 73 фоизи олий маълумотга эга эмас.

Кадрларнинг кўпчилиги долзарб муаммоларни ҳал қилишга қодир эмас. Ўз ҳудудларида фаол иш юритишга етарли даражадаги тажриба ва кўникмалари йўқ.

Аввал айтиб ўтилганидек, айрим жойларда «Ривожланган социализм» даврининг шиорлари ҳамон ўз кучида турибди. Бу маҳаллий давлат органларининг мафкура соҳасида олиб бораётган ишларини етарли даражада эмаслигини кўрсатади.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган янгиланишлар моҳияти очиб берилмаяпти. Ҳукуматимизнинг туб иқтисодий, сиёсий ва ҳуқуқий ислоҳотларни амалга ошириш борасида ишлаб чиқаётган чора ва тадбирлари аҳолига етказилмаяпти. Шу иш билан шуғулланувчи кадрларнинг ўзи, аслини олганда, махсус тайёргарликка муҳтож. **Уларнинг ўқувини ташкил этишга, миллий истиқлол маънавиятини ҳар бир фуқаронинг, қалби ва онгига етказишга жиддий эътибор берилмаяпти. Маҳаллий зиёлилар фаолиятидан ва имкониятларидан етарлича фойдаланилмаяпти.**

Азиз юртдошлар!

Бухоро вилоятида йўл қўйилган нуқсонларнинг сабаби нимада, деган савол туғилиши табиий. Бунга лўнда қилиб, битта жавоб бериш мумкин: **асосий камчилик кадрлар масаласи тўғри ҳал этилмаганида.**

Янада очиқроқ айтадиган бўлсак, **Бухоро вилоятида серандишалик ва мулойимлик сиёсат даражасига кўтарилганлиги, талабчанлик, зарур ҳолларда қаттиққўллик йўқлигидир.**

Албатта, андиша, муросаю мадора ҳам керак, қадр-қимматни жойига қўйиш ҳам керак. Булар барчаси — ота-бобомиздан, қолган удум.. Аммо, Соҳибқирон Амир Темур бобомиз айтганларидек, **«...Ишбилармон, мардлик ва шижоат соҳиби, азми қатъий, тадбиркор ва ҳушёр бир киши минг-минглаб тадбирсиз, лоқайд кишилардан яхшидир».**

Бухоро вилоятида шундай аҳвол вужудга келдики, вилоят раҳбарлари ҳам, туман раҳбарлари ҳам бир-бирига қараб туради, камчиликни гапирмайди, орани бузгиси келмайди, зиммасига юкланган ишни ўз ҳолига ташлаб қўяди.

Бошлаган режаларни охиригача етказмайди, ишга чанқаб турган одамларни атрофида жипслаштириб, барчани эзгу ишларга, қолиб кетаётган долзарб муаммоларга жалб этмайди.

Бухоро вилоятининг шундай катта потенциал билан оқсаб қолгани уларни ташвишга солмайди. Шундай катта имкониятларни ишга солиш уларнинг хаёлига ҳам келмайди.

Баъзи жамоалар, корхоналар раҳбарларининг юриш-туришини, кийинишини, савлату салобатини, юзидан ёғ томиб турганини кўриб, хўжалик ишлари ҳам, даромади ва одамларининг ҳаёти ҳам худди шундай бўлса керак, деган хаёлга борасан. Минг афсуски, кўп жойларда аҳвол мутлақо тескари бўлиб чиқади. Хўжаликда даромаддан дарак ҳам йўқ, қарз устига қарз, одамлари хароб аҳволда яшаётганига гувоҳ бўламиз. Халқимизнинг иборасини ишлатганда, бундай раҳбарларни сирти ялтироқ, ичи қалтироқ десак, хато бўлмайди.

Раҳбарнинг ўзи куйиб-ёниб ишлаётганини кўриб жамоа ҳам унга эргашади, ҳақиқатдан ҳам жамоа бўлиб, ўзаро ҳамдард ва ҳамнафас бўлиб, бир ёқадан бош чиқариб ишлай бошлайди.

Ҳар қайси ҳокимнинг энг муҳим бурчи — бундай раҳбарлардан чўчимасдан, рашк қилмасдан, уларга ҳар томонлама ёрдам бериш, кўмаклашиш, уларнинг руҳини кўтаришга ҳаракат қилишдир.

Афсуски, кўп район ва вилоят раҳбарлари бундай кишиларни кўра олмайди, ёрдам бериш ўрнига йўлига тўсиқ бўлади. Бундай эскилик сарқитидан жудо бўлишимиз даркор.

Яна бир қусур — яхши маънодаги мусобақа кайфияти, ғурурнинг йўқлиги. Самарқанд билан Бухоронинг ораси унчалик узоқ эмас. Самарқанд кўчаларини, қурилаётган иншоотларни, уйларни, таъмирлаш ва ободончилик ишларини Бухоро вилояти раҳбарлари ҳам бориб кўрган. Очиқ айтишимиз керак, Самарқанд манзараларининг файзи бошқача. Афсуски, Бухорода бу аҳволни кўрмайсиз.

Албатта, мен Самарқанддан нусха кўчиринглар, Тошкентдан нусха кўчиринглар деб ташвиқот қилмоқчи эмасман. Бухоронинг ўз йўли, ўз услуби, қўли гул усталари бор. Шуларнинг бошини бирлаштириб, ободончиликка, бунёдкорликка сафарбар этадиган фидойи одамнинг ўзи йўқ.

Аччиқ бўлса ҳам айтишим керак: Бухоро вилоятида замонавий бозор иқтисодиёти шунчаки номига бор, холос. Раҳбар кадрлар умумий гаплардан нарига ўтмаяпти. Энг ёмони — шундай ташкилотлар ҳам борки, уларнинг шакли ўзгаргани билан мазмуни, моҳияти мутлақо ўзгармаган. Илғор тажрибани ўрганиш, шу асосда ташаббус билан чиқиш йўлга қўйилмаган.

Бугунги кун ўтса бас — эртага худо пошшо, деб қачонгача юрамиз?!

Бухоро вилоятида ҳам узоқ муддатга мўлжалланган дастур, режалар борми ўзи? Ёки эски замондагидек ҳазил-мутойиба, латифабозлик қилиб, ясама қувноқлик билан яшайверамизми?

Андишанинг ҳам жойи бор. Улфатчиликнинг ҳам жойи бор. Талабчанлик бўлмаса, қатъият бўлмаса, бу ҳолда вилоятнинг келажаги нима бўлади?

Бугун раҳбар киши осойишта ўтирадиган замон эмас. Вилоятнинг айрим туманларида аҳоли сони жуда тез ўсиб кетяпти. Камол топаётган авлодни иш билан таъминлаш, уларнинг келажагини ўйлаш, керакми ёки йўқми? Бу аҳволда одамларнинг раҳбариятга ишончи қолмайди-ку?

Яна бир эски аломат, қусур ҳақида сўзламоқчиман. Эски шўролар замонидан қолган бир сарқит борки, баъзи бир мансабпарастлар ўз қариндошлари ва шерикларини мансабга ўтказиш учун ўзаро бирлашиб, ўзаро кўмак уюштириб, вилоятда олиб борилаётган ички сиёсатга таъсир ўтказишга уринадилар.

Буларни гуруҳ эмас, қабила деб атасак тўғри бўлади. Бухорода ҳам шундай қабила бор. Эски замонда катта ишларда ишлаганлар, собиқ райком секретарлари пул тўплашга ружу қўйган эски савдо доҳийлари, маъмурий ташкилотларда ишлаган ва, умуман, зўравонликка ўрганиб қолган кимсалар отдан тушса ҳам, эгардан тушгиси келмасдан, вилоят, туман ҳокимларига тазйиқ ва таъсир ўтказмоқчи бўладилар.

Улар ўз яқинларини мақтаб, мансаб пиллапоясига эмаклаб чиқишлари учун муҳит яратадилар. Энг ёмони— ўзларига маъқул келмаган одамларнинг белини синдириш учун пинҳона ҳар хил бўҳтон-уйдирма гапларни тарқатадилар. Айрим ҳолларда ўз ниятларига эришадилар ҳам.

Мен бу гапни Наманган вилоятида ҳам айтган эдим. Бугун яна такрорлаб айтаман. Бунақа кимсаларга нисбатан бизнинг сиёсатимиз қуйидагича: **кимки қачон ва қаерда ишлаган бўлмасин, қайси юксак лавозимда ва қанча кўп йил ишлаган бўлмасин, қандай ишларни, шу жумладан, номаъқул ишларни қилган бўлмасин, уларнинг кетидан қувиш, эски гуноҳларини кавлаш, уларга «компромат» йиғиш, уларнинг ҳаётини бузиш, бола-чақасига, қариндош-уруғига тазйиқ ўтказиш бизнинг мақсадимизга, сиёсатимизга мутлақо зид.**

Улар ўз ҳолини билиб, қилган гуноҳлари учун Оллоҳга чин кўнгилдан тавба-тазарру қилиб ўтираверсин.

Биз мафкуравий сиёсатбозликдан батамом воз кечганмиз. Ким-кимнинг авлоди бўлишидан қатъи назар, аввaламбор, унинг ишга муносабати ва меҳнатга ташналиги, қобилияти ва ташкилотчилиги, одамгарчилиги ва бугунги кун талабларига жавоб бериши керак бўлса, юртга, жамоага қилган хизматига қараб баҳо берилади. Республика даражасида ҳам, вилоят, туман даражасида ҳам, хўжалик ва қишлоқ даражасида ҳам ана шу нарса асосий мезон бўлиши керак.

Бугун замон ўзгарди. Эскича фикрлайдиган кадрлар бугунги сиёсатимизга мутлақо тўғри келмайди. Яъни лаганбардор, хушомадгўй, ҳар қандай топшириққа ҳам ўйламасдан «Лаббай!» деб жавоб берадиган, ўз фикри йўқ, аммо ўзидан каттароқ амалдорнинг бемаъни фикрини ҳам сиёсат қилиб олувчиларга энди орамизда ўрин йўқ.

Икки қўлини кўксига қўйиб таъзим бажо этувчи «мулозим»ларнинг замони ўтди.

Бугун уларни Президент эмас, замон қабул қилмайди. Яна такрорлаб айтаман: замон уларни қабул қила олмайди.

Ўз фикрига эга бўлганлар, дунёқараши кенг, ўз фикрини ҳимоя қилишга қодир бўлганлар, энг муҳими, жамоат манфаатларини ўзининг шахсий манфаатидан устун қўядиганлар, қатъиятли, ориятли, ташкилотчи, эл-юрт дардини юрагидан ўтказадиган мард инсонларнинг замони келди.

Қани энди шундай мардлар юртимизда кўп бўлса!

Санаб ўтилган фазилатларни мужассам этган йигит ва қизларни топиш, танлаш, ўз жойига қўйиш—бугунги кадрлар сиёсатининг негизи бўлмоғи даркор.

Хўш, бизнинг сиёсатимиз шундай экан, эскича фикрда ғимирлаб юрган одамларга савол беришимиз керак: **нима қиласизлар гуруҳбозлик қилиб? Ўз одамини олға суриш, ҳар хил фитна, фиску фасод, соғлом муҳитни бузадиган гапларни кўтариб юришдан энди фойда йўқ. Энди бу гаплар кетмайди.**

Ҳамма гап вилоятнинг ҳақиқий эгаларини, ҳақиқий юртпарварларини топиш ва ўз жойига қўйишда.

Яхшининг қадрини халқ билади, халқнинг тақдирини мард билади, деган нақлнинг маъно-мазмунини ҳеч қачон унутмаслигимиз лозим.

Менинг бир нарсага иймоним комил: юртимизда халқимизнинг дарду ғамини юрагидан ўтказиб, унинг қадрига етадиган фидойи раҳбарлар кам эмас.

Улар ўзларининг мардлиги, ақл-заковати, билими билан бугунги замон талабларини чуқур англаб, эл-юрт бахт-саодати, унинг истиқболи ва тараққиёти учун, халқимизга бошқош бўлиб, ҳалол меҳнат қилмоқдалар.

Мени қувонтирган жойи шундаки, буларнинг орасида ёш, малакали,юртпарварлар сони кўпайиб бормоқда. Бир нарсага қаттиқ ишонаман: бундай раҳбарлар — етакчилар сафи қанча тез кўпайса, меҳнаткаш, қийинчиликларда тобланган халқимиз, жамиятимиз, Ватанимизда мавжуд имкониятлардан фойдаланиб, шунча тез ўз мурод- мақсадига, фаровон ҳаётга етиб боради, иншооллоҳ.

Азиз дўстлар, биродарлар!

Бухоронинг ўзига хос қиёфаси, ўзига хос шеваси бор. Шу заминга қадам қўйганда одам ўзини бошқача сезади. Негаки, бу заминда яшайдиган инсонларнинг чеҳраси очиқ, юзида доимо табассум. Бухоро қариялари ҳақида алоҳида гапирмоқчиман. Уларнинг озодалиги, мўмин-мусулмонлиги, нуронийлиги барчамизга ибрат бўлади. Агар маҳаллий нуронийларнинг, оқсоқолларнинг умумлашган сиймосини изласангиз, уни Бухорои шарифдан топасиз.

Бухоронинг аскиясидек нозик ва чуқур маъноли аския дунёда топилмайди. Насриддин афанди бошқа жойда эмас, айни Бухорои шарифда туғилгани бежиз эмас.

Бухоронинг меҳмондўст, ширинсўз, ғайратли ва шижоатли одамларини кўриб, вилоят раҳбарларидан сўрагинг келади: шундай одамлар билан олдинги сафларда бўлмаслик гуноҳ эмасми?

Мен аниқ ишонаманки, Бухоро аҳли ўзининг асл шуҳратини тиклайди ва мамлакатга ибрат бўлгулик эзгу ишларни амалга оширади.

Муҳтарам жамоа!

Келгуси йилда Бухорои шариф ўзининг 2500 йиллигини нишонлайди. Ўзбекистон давлатининг бевосита ҳомийлигида ва ЮНЕСКОнинг иштирокида ўтказиладиган бу тантаналарда дунёнинг энг йирик олимлари, маданият, санъат, сиёсат ва жамоат арбоблари иштирок этадилар. Биз яна бир бор қадимий маданиятимизни кўп асрлик тарихимизни дунёга намоён қиламиз, кўз-кўз қиламиз. Бу билан ҳақли равишда фахрланамиз.

Бироқ, дўстлар, биз ўз аждодларимиз ва жуда катта тарихимиз билан қанчалик фахрлансак, бу фахр туйғуси ҳар биримизнинг зиммамизга шунчалик оғир масъулият ҳам юклайди. Ўтмишимиз қандай буюк ва улуғ бўлмасин, бизнинг бугун яшаётган ва меҳнат қилаётган авлоднинг энг муҳим бурчи олдимизда турган долзарб масала ва муаммоларни ечиш, халқимизнинг эртанги ёруғ, бошқалар ҳавас қиладиган ҳаётига замин барпо этишдир.

Вилоят аҳлига ана шу йўлда катта сабот, соғлиқ, омонлик, бахту саодат тилайман.

«Камолот» — ёшлар таянчи

ВАТАННИ СЕВМОҚ ИЙМОНДАНДУР

Куни кеча Тошкент вилояти Тошкент тумани ҳокимияти мажлислар залида Ўзбекистон ёшлари «Камолот» жамғармаси Тошкент тумани бўлимининг ташаббуси билан «Ватанни севмоқ иймондандур» мавзусига бағишланган маънавий-маърифий йиғилиши бўлиб ўтди.

Ватан! Маънавий баркамол ва комил инсон аввало, ўзи туғилиб ўсган хонадонига, киндик қони тўкилган табаррук заминга, ота-боболари, момолари эътиқод қўйиб яшаган мана шу тупроққа муҳаббати туфайли эришади. Кишилик жамиятининг улуғ мезони ҳам шу Ватан!

Тошкент туманида ўтказилган «Ватанни севмоқ иймондандур» мавзуига бағишланган маънавий-маърифий йиғилиш иштирокчилари — оддий мактаб ўқувчиларию устозлари, маҳалла фаолларию оқсоқоллар, ёшлар «Камолот» жамғармаси туман бўлими фаолларию, уларнинг етакчилари якдиллик билан меҳнатда, ўқишда маҳалла-кўйларда ёшларимизга ибрат кўрсатиб, илғорлар сафидан ўрин олишга ҳаракат қилаётганликларини изҳор этишди.

Бахтиёр КОМИЛОВ, «Камолот» жамғармаси туман бўлими раиси:

— «Ватан менга нима берди эмас, мен Ватанга нима бердим?!» шиорига амал қилиб яшаш туманимиздаги ҳар бир йигит ва қизнинг эътиқоди бўлиб қолишига эришиш асосий бурчимиздир. Шундай обод, озод ва мустақил ўлкада яшар эканмиз, унга доимо муносиб фарзанд бўлишни, унинг бугуни, эртаси ва келажагига масъул эканлигимизни асло унутмаслигимиз керак.

«Камолот» жамғармаси иш бошлаганидан бери унинг сафларига 35 ёшгача бўлган 4588 нафар ёшлар бирлашган. Уларнинг аксарияти, яъни 3956 нафари мактабларимизнинг юқори синф ўқувчиларидир. Салкам бир йил мобайнида жамғармамиз фаоллари ёшларимиз қизиққан соҳалари бўйича бирмунча ишларни амалга оширдилар.

1995-1996 йилларда туманимиздан чақириқ ёшига етган ёшлар ҳарбий хизмат сафларига чақирилиб, юртимизнинг турли жабҳаларида ўз йигитлик бурчларини адо этмоқдалар. Уларнинг аксарияти соғлом, бақувват, спортнинг бирор турини эгаллаган, техника сирларидан воқиф йигитлардир. Биз йигитларимизнинг соғлом, бақувват ва ватанпарвар бўлиб етишишларига имкони борича ҳаракат қилаяпмиз.

«Камолот» жамғармаси бўлими ташаббуси билан юқори синф ўқувчилари ўртасида «Ҳур Ватаннинг бахтиёр фарзандиман», мавзуида иншолар кўригини ўтказдик. Кўрик-танлов ғолиблари қимматли совғалар билан биргаликда жамғармамиз ҳисобидан «Туркистон» газетасига обуна бўладилар. Шунингдек, уларни Темурийлар тарихи музейига саёҳатга олиб боришни режалаштириб қўйганмиз.

Шуни мамнуният билан айта оламанки, ташкилотимизнинг корхоналар ва хўжаликларда 100 га яқин ҳомийлари бор. «Бахти» кичик корхонаси, «Мадина» дам олиш уйи, «Усмон ота» фирмаси, Халқ, Тадбиркор ва «Мева-сабзавот» банклари мутасаддиларининг саъй-ҳаракатлари туфайли жамғармамиз ҳисобига 400 минг сўм маблағ ўтказилди.

Эркин ҒУЛОМОВ — Республика Маҳалла ҳайрия жамғармасининг туман бўлими раиси:

Улуғ салафларимиз: «Бешикдан қабргача илм ўрган!» дея уқдиришган. Иймонли, эътиқодли инсонлар ҳамиша ана шу ўгитларга амал қилиб келганлар.

Аввало Ватанни бир дарахт деб ҳисобласак, унинг ўқ илдизлари оилаларга бориб тақалади. Ватанни севган киши инсониятни ҳам севади. Инсон ўз киндик қони томган жойни Ватаним, дея улуғлайди. Ватан эса оддийгина маҳалладан бошланади.

Муҳтарам юртбошимиз Ислом Каримов маҳалла фаолиятига катта эътибор бераётганликлари ҳам бежиз эмас.

«Қуш уясида кўрганини қилади», деганларидек, маҳалла-кўйда ўсган ёшлар ота-оналари, маҳалладошларидан ибрат олиб ўсадилар. Маҳалла табиатини яхшиламас эканмиз, маҳаллага муҳаббат қўймасак, Ватанга бўлган севгимиз ҳам кемтик бўлиб қолаверади.

Инсон мукаммал инсон бўлгунича «оила — маҳалла — мактаб — олий ўқув юрти» деган мураккаб йўлни босиб ўтади.

Мен ҳамиша ёшларимиз одобли, илмли, меҳрибон ва меҳнаткаш кишилар бўлиб етишишларига тарафдорман. Чунки, улар бизнинг ворисларимиз, ўринбосарларимиз, муқаддас Ватаннинг муносиб ўғлонлари, қизлари бўлиб қолаверсинлар.

Акбарали ЙЎЛЧИЕВ, Тошкент тумани ҳокими:

«Ватанни севмоқ иймондандур!» мавзуси жуда ҳам кенг қамровлидир. Биз яшаётган шу тупроқни Ватаним дея ҳисоблаган ҳар бир инсон уни обод қилишга ўз ҳиссасини қўшиши, унинг шону-шавкатини ҳимоя қилишга тайёр туриши зарур. Шунинг учун ҳам биз катталар ёшларимизни ардоқлаб, «Келажак ёшларники», деймиз. Аслида ҳам шундай, шундай бўлиб қолаверади.

Туманимиз ҳудудида 124 минг киши истиқомат қилади. Уларнинг 62 минг нафари эса ёшлардир. Бу жуда катта куч эканлиги ҳеч кимга сир эмас.

Очиғини айтсам, туманимиздаги ёшлар ташкилотининг олиб бораётган ишларини ҳали кўнгилдагидек деб бўлмайди.

Ёшларимиз ҳақида гап кетганда иймонли одам ўз Ватанини севади, деб кўп марта такрорладик. Хўш, ёшларимиз кимлардан ибрат олиши, кимларга эргашиши керак?

Яқинда мен оқсоқолларимиз, отахон ва онахонларимиз билан бир пиёла чой баҳона мулоқотда бўлдим. Уларнинг донишмандларча ақлли фикр-мулоҳазаларини тингладим. Кўнглимда борини уларга тўкиб, солдим. Пировардида шундай хулосага келдик: Болаларимиз албатта биз катталардан ибрат олишлари, бизларга ўхшаб яшаб, курашишлари керак.

Илгарилари маҳалла оқсоқоллари, отахон ва онахонларимизни, муаллимларимизни ҳурмат қилардик-ку. Туманимизда ибрат олса арзийдиган маърифатли, маданиятли оилалар ҳали ҳам бор-ку.

Тарихимиздан, улуғ салафларимиздан ўрнак олсак бўлмайдими? Муҳтарам юртбошимиздан ибрат олайлик, у кишидан ўрганайлик. Булар ҳамма-ҳаммаси ёшларимиз ибрат олса арзийдиган, улар ўрганадиган жиҳатлар-ку!

Ростини айтганда тили ўткир ёшларни беттачопар, деймиз. Уларга ҳар доим ҳам ишонавермаймиз, уларга турли йўл-йўриқ кўрсатмаймиз. Дардини эшитиб, маслаҳат бермаймиз. Гапдан амалий ишга ўтиш вақти етиб келмадимикан?!

Ёмон яшашга, ёмон ишлашга, ёмон иш қилишга на бизнинг, на ёшларимизнинг ҳақи бор! Онгли равишдами, онгсиз равишдами, фарзандларимизни севамиз-ку, эркалаймиз-ку! Ўз фарзандини севган одам унга одоб ўргатади, уни билимли, ориятли, меҳр-муҳаббатли қилиб тарбиялайди-да.

Хўш, бугунги кунда туманимиз ёшларининг аҳволи қандай? Тўғри, улар маҳалла-кўй, мактаб-боғча, оилаларимиздаги устозлари, муаллимлари ва кексаларимиз назоратида ўқимоқдалар, ишламоқдалар. Касб-ҳунар ўрганмоқдалар.

Шуни алоҳида таъкидлайманки, 425 нафар ёшларимиз олий ўқув юртларида таълим олишмоқда. Биз яқинда олий ўқув юртларида ўқиётган ёшларимизнинг йиғинини ўтказишни режалаштириб қўйдик. Албатта, уларга қўлимиздан келганича ёрдам берамиз. Уларнинг аҳволидан хабар оламиз. Чунки илмли, тадбиркор мутахассисларга ҳамиша муштоқмиз. «Ватанни севмоқ иймондандур» деган гапнинг асосий мағзи ана шундан келиб чиқади, деб ўйлайман.

Ватан! Муқаддас ва улуғ сўздир. Унинг замирида не-не сиру-синоатлар бор. Ўз халқини севган киши ҳеч қачон ўзгаларни камситмайди. Аксинча, севиб-ардоқлайди. Ўз Ватанини севган киши эса унинг яйраб-яшнашига, обод бўлишига ҳаракат қилади, ўзининг камтарона ҳиссасини қўшади. Юрагида Ватан туйғуси мужассам бўлганларгина комил инсондир.

Шуни мамнуният ва қониқиш билан таъкидлаймизки, маънавий-маърифий йиғилишда сўзга чиққан Тошкент вилояти Амир Темур жамғармаси раиси Ф. Ашрафхўжаев, туман масжиди бош имом ҳатиби Яҳёхон Қори ҳожи, Ғиёс Умаров номли жамоа хўжалиги меҳнат фахрийси Тошхон Сафарова ва бошқалар келажак ёшларимиз қўлида, биздан обод ва озод Ватан қолсин, деган эътиқодга амал қилиш кераклигини алоҳида таъкидлаб ўтдилар.

Шавкат ТУРОБ,
«Туркистон» мухбири.

Туроб НИЁЗ

ЯШАРМАН ҚУЧОҒИНГДА ОНАЖОН ЎЗБЕКИСТОН

ЮРТИМГА

Сендан сал йироқ бўлсам соғиниб ғам ютарман,
Бағрингга қайтишимни зор-интизор кутарман.
Қайтган куни бор андуҳ, қайғуни унутарман,
Яшарман қучоғингда жонажон Ўзбекистон,
Яшарман қучоғингда онажон Ўзбекистон.

Ўзга жойлар минг гўзал, беқиёс, бой бўлса ҳам,
Тенги йўқ жаннат мисол, кўкдаги ой бўлса ҳам,
Сувлари оддий сувмас, шарбату бол бўлса ҳам,
Яшарман қучоғингда жонажон Ўзбекистон,
Яшарман қучоғингда онажон Ўзбекистон.

Менинг бору йўқлигим сезилмас балки сенга,
Лекин сенсиз яшашнинг қизиғи йўқдур менга,
Ёзда ёққан ёмғирдай сингиб кетай бағрингга,
Яшарман қучоғингда жонажон Ўзбекистон.
Яшарман қучоғингда онажон Ўзбекистон.

Бахтимга тинч, омон бўл, авайла эркларингни,
Гўзал, танти Кумушой, мард Отабекларингни,
Кўзимда севинч ёши ўпдим байроқларингни,
Яшарман қучоғингда жонажон Ўзбекистон,
Яшарман қучоғингда онажон Ўзбекистон.

Қанча тоат-ибодат, бўлғуси бари бекор,
Покиза тутмасангиз, бу кўнгил хонасини.

Кимки осон айлади, мушкулингиз жаҳд этиб,
Дуо қилинг, аввало, ота-ю онасини.

Қанча бўйдор бўлса ҳам демаслар ғўзани соз,
Санаб кўрарлар олдин ҳосили-шонасини.

Энг улуғ устоз ҳаёт сабоқ берур Туробга,
Шу сабоқлар боис у ёзди дил номасини.

ДУНЁГА КЕЛИБ

Меҳрибон топмадим онамдан ортиқ,
Ширин сўз топмадим саломдан ортиқ.

Ҳаловат топмадим, топмадим ором,
Меҳнат бахш айлаган оромдан ортиқ.

Бу дунёга келиб кўрмадим ҳали,
Ечилмас бир тугун одамдан ортиқ.

Аллоҳнинг олдида гуноҳ-хатом йўқ,
Била туриб қилган хатомдан ортиқ.

Улуғ қадам йўқдир, қутлуғ қадам йўқ,
Гўдак илк бор қўйган қадамдан ортиқ.

Тўлган юрагимга топмадим ҳамдард,
Қоғоздан ортиғу қаламдан ортиқ.

ТИЛАК

Заминда ризқ — бор бўлсин
Вафодор дўст ёр бўлсин,
Диллар бир ҳамкор бўлсин,
Қайғулар бекор бўлсин.

Олов бўлсин юракда,
Қувват бўлсин билакда.
Яхши етсин тилакка,
Кимки ёмон хор бўлсин.

Етайлик дўст қадрига,
Шерик бўлиб дардига,
Олқиш инсон мардига,
Номард дўстга зор бўлсин.

Йигит бўлсин йигитдай,
Учаётган бургутдай,
Куч бахш этсин умиддай,
Юрагида ор бўлсин.

Кўнглинг доим кенг оила,
Шоҳ, гадони тенг ўйла,
Меҳмонга жонни боғла,
Майли, уйинг тор бўлсин.

Туроб, яхши ният қил,
Ёлғон сўзни уят бил,
Шукр қилу зиёд бил,
Парча нонинг бор бўлсин.

ҚИЁСДИР

Юзингнинг тиниқлиги шабнамларга қиёсдир,
Қошингнинг қоралиги қаламларга қиёсдир.

Бир боқишда юракни оловдай ёндиришинг,
Эртакдаги парилар, санамларга қиёсдир.

Боғимиздан ўтганда ноз ила юришларинг,
Товусмонанд юришу қадамларга қиёсдир.

Аллоҳ сени учратган ўшал кун, ўшал оним,
Дунёдаги энг ширин, хуш дамларга қиёсдир.

Ҳажрингда чеккан азоб, қайғулари Туробнинг
Фарҳоду Мажнун чеккан аламларга қиёсдир.

БАҲОР

Турналарнинг қур-қурларида,
Кўкнинг чақмоқ гумбурларида,
Куёшнинг оқ-пок нурларида
Яшайди баҳор, яшнайди баҳор.

Гул лолалар очилишида,
Хушбўй ҳидлар сочилишида,
Ошиқ йигит, қизлар тушида
Яшайди баҳор, яшнайди баҳор.

Ўлкамнинг шўх саболарида,
Булбулларнинг наволарида,
Қалдирғочнинг вафоларида,
Яшайди баҳор, яшнайди баҳор.

Ирмоқларнинг жилдирашида,
Юлдузларнинг милтирашида,
Вақтнинг унсиз ғилдирашида
Яшайди баҳор, яшнайди баҳор.

ШОШИЛМАНГ ҲЕЧ

Узмоққа шошилманг ҳеч, билмай гул раъносини,
Умрни яшаб бўлмас чақмасдан маъносини.

Яхши кунда ҳамма дўст, бўлиб кўрингай кўзга,
Танланг дўстнинг доимо вафодор, доносини.

Туркистон — умумий уйимиз

ЎТОВДАН — ОТОВГА

Атоқли Қорақалпоқ адиби, Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон халқ ёзувчиси Тўлепберген Қаипбергенов билан суҳбат

— Тўлепберген оға! Рус тилида нашр этилган публицистик китобингиз «Из юрти — в мир» деб номланган. Бир таржимонингиз сифатида бу жумлани «ўтовдан — отовга» деб ўгирсам, ўйлайманки, аслиятга ҳам, моҳиятга ҳам тўғри, асл қорақалпоқча жумла, аниқроғи, қадим туркий ибора бўлади. Сиз бу иборани қандай изоҳлайсиз? У бизнинг суҳбатимизга ҳам сарлавҳа бўла оладими?

— Жуда яхши бўлди! Узинг биласан, ўтов, бошқача айтганда «қора уй» ёлғиз қорақалпоқ эмас, ўзбек, қозоқ, туркман, қирғиз ва бошқа туркий халқларнинг дастлабки кўчма уйидир. «Эл-юрт»даги «юрт»нинг рус тилига «ўтов» маъносида ўтгани бежиз эмас. «Отов»га келадиган бўлсак, бу қадим туркий сўз «олам», «жаҳон», «дунё», «очун», «борлиқ» маъноларини англата олади.

Қорақалпоғистон халқини назарда тутадиган бўлсам, у бугун ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ нафақат ўзбек халқи билан бутун жаҳон халқларининг ёрдам қўлини чўзишларига — қўл беришларига муҳтож бўлиб турибди. Ҳурматли Президентимиз Ислом Каримов жаҳоннинг қайси мамлакатига бормасин, ҳатто жаҳон халқларининг энг олий минбари — БМТда ҳам Қорақалпоғистондаги экологик аҳвол, хусусан, Орол фожиаси ҳақида жон куйдириб гапирмоқда.

Бугун Ўзбекистон жаҳонга чиқяпти. Демак, ўзбек халқига қўшилиб қорақалпоқ халқи ҳам жаҳонга чиқмоқда. Жаҳоннинг тўрт тарафидаги барча мамлакатлар Ўзбекистонни таний бошлади. Бу бизга қутлуғ натижалар беришига ишонаман. Биз жаҳоннинг ва одамзоднинг узвий бир қисмимиз — энди ҳеч қачон ундан узилиб қолмаслигимиз керак.

— «Туркистон халқлари адабиётларининг ҳозирги намояндалари орасида ўзбек китобхонлари энг яхши биладиган ёзувчилар кимлар?» деган саволга «Чингиз Айтматов ва Тўлепберген Қаипбергенов» деб жавоб бериш мумкин. Атоқли санъаткоримиз Абдулла Қаҳҳор таржима қилган «Совуқ бир томчи» қиссангиздан бошлаб то «Бобомга хатлар» бадиҳангизга қадар Сиз яратган барча асарлар (назаримда, барчаси!) ўзбек китобхонларининг қўлларига етиб борган! сиз ўзбек китобхонларидан мамнунмисиз?

— Мамнунлик ҳам гапми, улардан чексиз миннатдорман, иним! Тошкентга ўзимдан аввал асарим келади. «Котиб» деб номланган дастлабки қиссам «Шарқ юлдузи» ойномасида 1956 йилда босилиб чиқди. Ўшандан буён ҳар бир китобимни ўзбек китобхонлари қизғин кутиб олди. Ўзбек китобхони дунёқараши кенг, талабчан, синовчан китобхон, унинг синовига ҳамма ёзувчи, ҳамма асар ҳам чидайвермайди. «Қорақалпоқ қизи» романим Муқимий театрида саҳналаштирилди. «Ўзбекфильм» шу асар асосида бадиий фильм яратди. Фильм режиссёри, сценария муаллифи ва бош ролнинг ижрочиси — Ҳамза мукофоти билан тақдирланди. Ўзим ҳам «Ўқитувчимга раҳмат» деб номланган қиссам учун 1971 йилда Ҳамза мукофотига сазовор бўлдим. «Қорақалпоқнома» роман-эссемга эса, 1995 йилда Қошғарий номидаги халқаро мукофотни олдим... Шунинг ўзидаёқ мен муаллиф сифатида китобхоннинг, ўзбек халқининг ўзимга ҳурмати, эътибори, эҳтиромини ҳис қиламан. Ўйлайманки, бу асарлар ўзбек китобхонларининг қорақалпоқ адабиётига муносабатини бир қадар ўзгартирди. Яхши асар яратиш учун халқ сонининг оз ёки кўплиги аҳамиятли эмаслигини англашимга кўмаклашди.

— Етмишни қоралаб қолган оқсоқол адиб сифатида ёш авлод олдида ўз тажрибаларингиз билан ўртоқлашсангиз: ҳозирги ёшларимизнинг дунёқарашини отовга — торгина уйдан кенг жаҳон миқёсларига олиб чиқиш учун аввало нималарга алоҳида эътибор билан қараш керак бўлади?

— Ёшларга биринчи галда айтарим шуки, одам боласи ўз ўтови — «ўз уйи — ўлан тўшаги», ота-онаси, туғишганлари, пушти-палагини яхши билмай туриб жаҳонга чиқолмайди. Бундай чиқиш кутилган натижаларни бермайди ҳам! Муҳими — ўз юртинг ҳақидаги қандай билимларни жаҳонга олиб чиқиб, жаҳондан билимларни ўз юртингга олиб қайтишингдадир.

Мустақиллик шарофати билан ёшларимиз ҳам жаҳонга чиқмоқдалар. улар жаҳоннинг энг тараққий этган мамлакатларида таҳсил кўрмоқдалар. Жаҳондан энг илғор билимларни олиб келишлари учун ўз юрти ҳақидаги етарли билимлар билан чиқишлари керак, албатта.

— Тўлепберген оға, ҳам синчингиз, ҳам шогирдингиз, ҳам таржимонингиз сифатида ўзимни сизнинг қулингиз деб билганимни, ўйлайманки, тўғри тушунарсиз. Барчамизнинг пири комилимиз, авлиёлар сарвари Аҳмад Яссавий ҳазратлари шундай сатрларни битганлар:

Қотиғланиб, Қул Ҳожа
Аҳмад, йўлға кирғил,
Қулни кўрсанг қули бўлиб
маъно сўрғил,
Ё илоҳим рўзи қилса маъно
олғил,
Маъно сўраб маъно олған
чин қул бўлур.

Бу ўринда суҳбатдош сифатида сиздан бир маънони сўраб олгим келиб турибди. Гап шундаки, менинг тушунишимча, Яссавий руҳи Абдулла Орипов шеъриятидан ташқари кейинги йилларда яратилган икки асарда нисбатан ёрқинроқ намоён бўлгандек. Булар Одил Ёқубовнинг «Адолат манзили» романи билан Сизнинг «Бобомга хатлар» бадиҳангиздир. Лекин, айтиш мумкинки, агар Одил Ёқубов ўз асарида ота (суюн бургут)ни ҳам бола (лочин)ни ҳам «ўлдириб» қўрқитса, Сиз ўз асарингизда «ўламан» деб қўрқитмоқчи бўласиз. Бу ҳар икки йўлдан кўра, худди Насриддин афандимизга ўхшаб «ўламан», деб қўрқитган яхшироқ эмасми? Нима демоқчилигимни тушунгандирсиз?

— Тушунарли. Бу ерда тасаввуф илмига қайтишимиз керак, иним. Мен ўлим билан қўрқитмоқчи эмасман, балки ўлимнинг ҳақлигини, ҳар бир одам эртадир-кечдир ўлиши муқаррарлигини айтмоқчиман.

Биласанми, иничак, қадимда мачит-мадрасаларга албатта «мозор босиб» ўтилган. «мозор бости» жуда пирҳикмат бирикма. Мачит-мадрасаларнинг деразаларидан қабристонлар кўриниб турган. Нега? Ўлимнинг ҳақлиги, ўлимдаги тўртта тенгликни уқтириш учун керак бўлган бу! Бундан мақсад таркидунёчиликка ундаш, дунёдан бездириш ёки ўлим билан қўрқитиш эмас, балки шу орқали одам боласини хушёр торттириш, инсоф-имонга келтириш, дунёпарастлик, порахўрлик, қотиллик каби иллатлардан тийилишга ундашдир.

Одамлар дунё моли деб бошқа бировни, ўз қавмдошини, ҳатто ўз жигарбандию ўз отасини ўлдирадилар. Бироқ конга-қон, жонга жон бўлиб, қон тортиб, ўзи ҳам муқаррар равишда ўлишини билмайдилар.

Улуғбекни ўлдирган Абдулатиф бор-йўғи олти ой яшади, шуни ўйламай даҳо отасини ўлдирди, фожиа яна шундаки, падаркушликка, қотилликка ундаган одамларнинг ўзлари ўлдирди уни!

Хуллас, айтаверсак гап кўп. Туғилиш, уйғониш, тириклик каби, ўлимнинг ҳам талқинлари кўп!

— Оға! Мана, биз янги минг йилликнинг остонасида турибмиз. Шу ўзига хос чўққида сиз минг йиллик ўтмишимизу минг йиллик келажагимизни қандай тасаввур қиласиз? Ортимиздаги минг йилда нималарга эришдигу нималарни бой бердик? Олдимиздаги минг йилликда бизни нималар кутяпти?

— Ўта жиддий савол, начора, одамни билиш ҳам, тарбиялаш ҳам ўта қийин иш экан. Пайғамбаримизнинг «Бешикдан қабргача илм изла» деган ҳадиси шарифларидан мурод — одам ва оламни билишдир. Минг йилда одам ва оламни билдикми? Одамкушликдан қутулдикми? Бунга сидқидил ҳаракат қиляпмизми?

Афсонада айтилишича, Оллоҳ Таоло оламни, ундаги куёш, ой, ер, юлдузларни яратибди. Кейин Одам Отани ҳам яратибди-да, ундан сўрабди: «Қани, ўзинг айт-чи, менинг яратган оламимда кам-кўст борми? Одам алайҳиссалом айтибдиларки, «кам-кўст йўқ, бироқ энди уни ҳаракатга келтириш керак! Оллоҳ Таоло оламни ҳам, Одамни ҳам ҳаракатга келтирибди-да, дебди: «Ана, айтганинг бўлди! Энди қандай ҳаракатга келтирганимни тушунишни ўзингга топширдим!».

Шундан буён одамзод оламни тушунишни истайди. Одам боласи мелодий икки минг йилдан аввал ҳам миллион йиллар яшади. Оламни англашга муттасил интилди. Шу мақсадда еру осмонни ҳам, ўзини ҳам ўрганди. Умид қиламанки, учинчи минг йилликда яшайдиган авлод олам ва Одамни тушуниб етади, ҳеч бўлмаганда биздан яхшироқ тушунади. Ота-боболаримиз қатори биз ҳам бу йўлда ўзига хос ул бўлдик, келгуси насалларга ўз кифтимизни тутиб турибмиз. Шояд улар бизнинг елкамизда туриб, беш йиллик, ўн йиллик, юз йиллик, минг йиллик эмас, ундан ҳам олисроқларни кўра-била олсалар!

— Энди минг йилликлардан ўзимиз яшаб турган юз йилликка келсак. Яхши биласизки, асримиз бошларидаги миллий уйғониш даврида Туркистон бирлиги ғояси бу жаҳон айвонида кенг қулоч ёзди. Асримизнинг охирларига келиб, мустақиллигимиз шарофати билан «Туркистон — умумий уйимиз» шиори ўртага ташланди. Бу шиорни қизғин қўллаб қувватлаган оқсоқол адибларимиздан бири ўзингизсиз. Туркистон халқлари маданияти ассамблеяси жамғармасининг раиси бўлиб сайланибсиз. Табриклаймиз. Энди айтингчи, Сиз Туркистон халқларининг истиқболини қандай тасаввур қиласиз? Улар умумий бир хонадонга, яъни отовга бирлаша оладиларми?

— Ота-боболаримиз йўлига қайтаяпмизми, руҳан бирлашиб бошлаганимиз шу, иним. Биз жами йигирма олти туркий қавмлар бир отанинг боши-бошига ўтов тиккан ўғилларга ўхшаймиз. Ҳар биримиз ўз ўтовимизнинг шамчироғига парвона бўлиб, отамизнинг кенг ўтовини — отовимизни унутиб қўяёзган эдик. «Туркистон — умумий уйимиз» шиори уни унутмасликка, ҳамиша дилда сақлашга даъват этди. Ниятимиз — биргина ўтовга қайтиб, уни билиқмайга айлантириш эмас. Маълумки, туркий халқлар Шимолий Муз океанидан то Уртаер денгизига қадар уч қитъа ҳудудида тариқдек сочилиб яшайдилар. Лекин уларнинг барчалари учун отов, ота юрт — Туркистон! Шиордан асосий мақсад мана шу ҳақиқатни эслатишдир. Асрлар мобайнида Туркистон маданияти Эрон, Ҳиндистон, рус, Хитой, Юнон, Европа маданиятидан олибгина қолмай, бу маданиятларга нималардир берди ҳам! Нималарни олдик, нималарни бердик? Яна бир қутлуғ ниятимиз — шундай саволларга тўғри жавоб қидиришдир. Ҳозирча шуни айта оламизки, биз дунёга қарздор бўлганимиздек, дунё ҳам бизга қарздордир.

— Ажойиб шоиримиз Абдулла Ориповнинг «Туркистон болалари» деб номланган гўзал бир шеъри бор, биласиз. Шу шеърнинг номидан фойдаланиб айтсак, «Туркистон болалари» — ёш авлод, келгуси наслларга қандай тилакларингиз бор?

— Келгуси авлодлар оталаримиз йўлига, боболаримиз йўлига содиқ бўлиб яшасинлар. Лекин бир қўлларида — ота-боболаримизнинг, бир қўлларида — жаҳоннинг байроғини маҳкам тутиб яшасинлар. Шу ҳар икки байроқни икки кўз қорачиғидек авайлаб-ардоқлаб, кенг бағирларига сиғдиришга қодир, соғлом ва бахтли бўлиб яшасинлар!

— Эзгу тилакларингиз учун ҳам, мазмунли суҳбатингиз учун ҳам раҳмат, оқсоқол! Сиз «Туркистон» муштарийларига фахрланиб гурунг бердингиз. Ҳамиша соғ-омон бўлинг!

Раҳим ОТОУЛИ
суҳбатлашди.

Ўзбекистон Республикаси Ёшларининг «Камолот» жамғармаси ва «ЎзБАТ» қўшма корхонаси ҳамкорлигида республика ошпазларининг «Энг моҳир ошпаз» номи учун кўрик-танлови ўтказилди. Ушбу танловда Бухоро, Самарқанд, Андижон ва Тошкент шаҳри ошпазлари ўзларининг маҳоратларини намойиш этишди.

Суратда: Андижонлик ошпаз Бахтиёр Жўрабоев.

Р. Пардаев олган сурат.

ДЎРМОН ҲАНГОМАЛАРИ

Ёзувчи Шодмон Отабек — «Япроқдаги нур», «Мирзакалон Исмоилий», «Қорбурон», «Энг бахтли кун», «Одамийлик синовлари», «Ширмонбулоқ оқшомлари» китоблари ҳамда «Яхши кунларда кўришайлик», «Биркам дунё» қиссалари орқали китобхонларга яхши таниш. Адибнинг сўнгги йилларда битган ҳазил-мутойибалари «Тўқилмаган латифалар» ёхуд «Дўрмон ҳангомалари» номи билан нашрга тайёрланмоқда. Қуйида ана шу янги китобдан парча ўқийсиз.

ТАРИХДА ШАХСНИНГ РОЛИ

Бўрибой аканинг бир олим қўшниси ўзаро гурунгларда гап тортмай тарихда шахснинг ролини инкор қилаверар экан. Бир оқшом Бўрибой ака уйга қайтаётиб йўл четидаги янги қазилган чуқур ариқдан кимнингдир инграб, ёрдамга чақираётганини эшитибди. Бориб қараса, ўша қўшниси экан.

— Ҳа, нима бўлди?

— Э, қўшнижон, сизни худо етказди, қани, қўлингизни беринг.

— Йў-ўқ, олдин сиз айтинг-чи, тарихда шахснинг роли борми-йўқми? — Бўрибой ака қўлини белигача тираганча юқоридан синовчан тикилиб тураверибди.

— Бор, бор...

— Ростданми?

— Рост, рост.

— Қасам ичинг.

— Қасам ичаман. Э, худо, тезроқ бўлсангиз-чи, ҳаммаёғи лой-тупроққа беланган, қўшниси пастдан йиғлагудек бўлиб илтижо қилибди.

Бўрибой ака обдон таъзирини еган қўшнисини чуқурдан тортиб чиқарибди.

ОЛДИНДАН БИЛАДИ

Мирпўлат Мирзо Чорвоқдаги дала ҳовлисида енг шидаги гишт тераётган эди, марҳиб ғишт тераётган эди, қўшни ёзувчилардан бири келиб, шундай деб қолди:

— Тоғли жойда зилзила кучли бўлади. Бу деворингиз омонат, ер битта силкинса қулайди.

— Зилзила бўладиган куни бу ёққа чиқмай қўя қоламизда, дейди Мирпўлат ўйлаб ҳам ўтирмай.

СОПИ ЎЗИДАН

Шоир ва ёзувчи Анвар Эшонов гапга чечан, улфат одам эди. У бир жамоа хўжалиги раисининг тўйида даврани роса қизитибди. Ҳар гал ўртага чиққанида биттадан тўн туёна қилинаверибди. Тўй тарқаганда тахланган тўнлар одам бўйига етиб қолибди.

— Энди гап бундоқ, раис бова, — дебди Анвар ака кафтларини бармоғи билан ишқалаб. — Бу тўнларни кўтар-кўтар қилиб юрамизми энди, яхшиси ўзингизга сотиб қўя қоламиз.

— А?! — раис янглиш эшитдимми дея қайта сўрайди.

— Тошкентда ҳар битта тўннинг баҳоси 30-35 сўмдан, майли сиз учун 25 сўмдан (турғунлик йилларидаги нарх — Ш. О.) ола қолинг. Қани, ош ейдиган қўлингизни беринг.

— Боринг, сиз ҳам барака топинг.

ЧУМЧУҚЛАРГА МАЗАДА

Эркин Воҳидов тоби қочиб шифохонага тушади, дўхтирлар унга ўт қопида тош борлигини, операция қилмаса бўлмаслигини айтишади. Шоир ўз ёғига ўзи қоврилиб, хаёли паришон ўтирган эди, беморхонага даволовчи дўхтир кириб келади. Ҳол-аҳвол сўрашгач, ногоҳ илтимос қилади.

— Эркин ака! Мана, сиз халқимизнинг машҳур шоирисиз. Бизга атаб ҳам битта шеър ёзиб бермайсизми? Эслаб, фахрланиб юрардик-да.

Эркин аканинг кўнглига ўша тобда шеър сиғмасди, албатта. Шоир нима десам экан дея ташқарига хомуш тикилиб қолади. Шу лаҳза деразага иккита чумчуқ учиб келиб қўнади ва у шўх-шўх чирқиллай кетади.

— Шеър тайёр! — дейди шоир кулимсираб.

— Қани, қани эшитайлик.

Эркин ака бир чумчуққа, бир дўхтирга қараб қўйгач, шундай шеър тўқийди:

Чумчуқлар деразада,
Чумчуқларга маза-да.
Оғрийдиган боши йўқ,
Ўт қопида тоши йўқ.

ЎХШАР ЭКАН

Бир куни Азиз Абдураззоқ Абдулла Орипов билан шаҳарнинг гавжум жойларидан бирида пиво ичиб туришганда Наби Юсуфий (раҳматли хушфеъл, кўп содда одам эдилар) келиб қолади. Азиз аканинг шўмлиги тутиб, кекса таржимонни бир лақиллаттиси келади. Абдулла акага (эндигина довруғи таралаётган ёш шоир эди) секин кўзини қисиб қўяди.

— Наби ака танишинг, бу меҳмон вьетнамлик шоир Нгуен Фан Ванг Донг. Юртимизга саёҳат қилиб келган экан, мана пивохўрлик қилиб ўтирибмиз.

— Э, жуда яхши-да! Хуш келибсиз, меҳмон!

Абдулла ака (ростдан ҳам вьетнамликка анча-мунча ўхшаб кетарди) энгашиб табассум қилади, бошини лиқиллатиб, имо-ишора ила саломлашган бўлади. Наби ака эса негадир ҳадеганда хорижий меҳмондан кўз ололмайди. Орадан анча фурсат ўтгач, ахийри ичи қизиб, гап қотади:

— Азизжон, бу вьетнамлик меҳмонингиз ўзимизнинг Абдулла Ориповга жудаям ўхшар экан-а?!

Азиз ака билан Абдулла Орипов ўзларини тутолмай қаҳ-қаҳ уриб кулиб юборишади.

ПУЛИ ЙЎҚ ЭКАН

Шоир Шукрулло «Шарқ юлдузи» таҳририятига ташриф буюриб турар (70-йилларда журнал Пушкин кўчасида, ҳозирги «Ўзбекистон меҳмонхонасининг қаршисида эди) гоҳо ҳадди сиғиб ходимлар — Шукур Холмирзаев, Зоҳир Аълам, Турсун Иброҳимов, Тоҳир Қаҳҳорлар билан улфатчилик қилар эди.

Табиатан сахий танти шоирни яхшироқ, эритишнинг синалган усули — ширин сўз, мақтов шоир халқи ҳам хом сут эмган банда — яхши сўзнинг гадоси эди.

Бир куни ходимлар ишлаб ўтирган хонага шоир Шукрулло кириб келади. Салом-аликдан сўнг четроққа ўтиради. Негадир кўкраги очиқ, соч-соқоллари ўсиб кетган эди. Ходимлар бир-бири билан зимдан кўз уриштириб олгач, эритиш бобида анча мутахассислашиб қолган Шукур ака секин аллалаб гап бошлайди:

— Шукрулло ака, бугун кўринишингиз жуда ажойиб, юзингиздан, бутун сиймонгиздан ажойиб бир нур ёғилиб турибди. Ҳатто ўсиқ соч-соқолингиз ҳам ўзингизга ярашган. Туф-туф кўз тегмасин.

Шукрулло ака негадир безовталанар, мақтовга сазовор тиканак соқолини, икки лунжини аҳён-аҳёнда асабий силаб қўяр эди. Шукур ака эса темирни қизигида босмоқчи бўлиб, яна мақтовга зўр беради. Ахийри Шукрулло чидолмай, портлаб кетади, Тошкент лаҳжасида чучук тил билан шундай хитоб қилади:

— Ман санга боятдан буён пулим йўқ, ҳозир девомманку, аблаҳ!

Ваҳоланки, шоир «боятдан буён» миқ этмай ўтирган эди...

Бир ғазал таҳлили

«АРЗИМАС»

Огаҳийнинг сўфиёна асарларини тушкунлик ва таркидунёчилик тамойили тарзида тушунмаслик керак. Уларнинг замирида дунёвий ҳаёт воқелигини рад этиш ётмайди. Балки, дунё неъматларига, роҳат-фароғатларига ҳаддан ташқари эътиқод қўйиб, охиратни, Оллоҳни унутмаслик сабоғи мужассам. Ушбу сабоқ Огаҳий ижодида фақат адабий анъана орқали эмас, шоирнинг шахсий ҳаётий тажрибаси асосида ҳам шаклланган. Огаҳий қисқа умри мобайнида ҳаётнинг аччиқ-чучугини, дунёнинг ранжу аламини, давр аҳлининг жабру ситамларини кўп татиб кўрган. Ана шу ҳаётий кечинмаларнинг хулосалари Огаҳий асарларида ўзининг мумтоз бадиий ифодасини топган. «Арзимас» радифли ғазал Огаҳийнинг мунглиғ, мушавваш, ғамгин суратда айтган ҳаётий сабоғидир.

Даҳр базму айши андуҳи ғамиға
арзимас,
Шарбати жонпарвари муҳлик самиға
арзимас.

Лирик қаҳрамон иқрорича, дунёнинг базмлари, айш-ишратлари унинг ғам-андуҳларига баробар келмайди. Ғам-андуҳлар олдида роҳат-фароғатлар арзимас даражададир. Дунёнинг жонга роҳат берувчи шарбатларини беармон симирасиз, лекин бир куни ҳалок этувчи заҳрига ҳам дучор келасиз. Шунда жонбахш шарбатлари жон олувчи заҳри заққумига арзимай қолади.

Юз йил ўлсанг ёр васлининг сафолиғ
субҳида,
Бир замонлиғ ҳажри шоми музлимиға
арзимас.

Сиз ёр висолининг нурли тонгларидан юз йил баҳраманд бўлинг, лекин бу роҳатингиз ҳам бир замонлик айрилиқ туни зулмати зулмига бас кела олмайди. Айрилиқ бутун умр рўшнолигини зулматга айлантиради.

Етса даврондин санга гар умрлар сур
узра сур,
Бир нафас еткан малолу мотамиға
арзимас.

Бутун умр мобайнида давру даврон суриб, тўй устига тўй қилсанг, тўйхўрлик базмлари билан сарафроз бўлсанг-да, шунча шодлик, завқу шавқ муқаррар мотам мусибатига арзимайди.

Лаълидин гар жон топуб қучсанг
муродинг шоҳидин,
Назъ вақти пайкаринг печу хамиға
арзимас.

Бахтиёрлик кунларида ёрингиз васлидан баҳраманд бўлиб, ҳаёт нашъасини сурасиз. Бу онларда ҳузур-ҳаловатдан титраб, тўлғонган вужудингиз ўлим таҳликасида жон берар маҳалда азобдан тўлғониб титрайди. Висол муродбахшлиги ўлим азоблари олдида арзимасдир.

Мадҳинга очса улус гар хуш иборат
бирла тил,
Бир қабиҳ алфоз ила қилғон замиға
арзимас.

Инсонлар аро муомала маданияти жуда нозик. Одамлар бир-бирларига ширинсуханлик билан муомала қилишади. Суҳбатдошларини лутф, марҳамат, мақтовга чирмаб ташлашади. Лекин, кези келганда, шунчалик меҳр мурувват беандиша айтилган бир оғиз аччиқ сўз ёки ғийбат, иғво, ҳасад, хусумат оҳангларидаги қўпол муомалага арзимай қолади. Олдинги ширинсуханлик, хушмуомала чиппакка чиқиб кетади. Огаҳий қайғуриб, шундан огоҳлантиради.

Тенг тут амволи жаҳон бешу
каминиким, онинг
Инбисоти беши андуҳи камиға
арзимас.

Ушбу байтда энг ажойиб хулосалардан бири мужассамлашган. Инсон зоти жаҳон молига тўймайди. Озу кўпига қаноат қилмайди. Кам бўлса, қаноат қилмайди, кўп бўлса, шукроналик этмайди. Бойиган сари тобора бойигиси келаверади. Дунёнинг ўзи мири кам бир эканлигини, қанча бойимасин, барибир камлигини англаб етмайди. Огаҳий инсоният тажрибасидан келиб чиқиб, ажойиб панд беради: «Дунё молининг каму кўпига баравар бардош қил. Кўпи билан керилиб кетма, камига қайғурма. Чунки кўпининг хурсандчилиги камининг қайғусига арзимайди».

Истабон айш, Огаҳий, ғам бошинга
келтурмаким,
Даҳр базму айши андуҳи ғамиға
арзимас.

Байтма-байт таъкидланиб келган хулосалар мақтаъ байтда умумлаштирилади ва якунланади. Эй Огаҳий, — дейди лирик қаҳрамон ўз-ўзига мурожаат этиб, — бу дунёда роҳат-фароғат истаб, ўз бошингга ортиқча ташвиш орттирма. Зотан, дунё роҳат-фароғатлари унинг қайғу-аламларига арзимайди.

Огаҳийнинг ушбу ғазали бошдан-оёқ чуқур фалсафий ҳикматлар билан йўғрилган. У бизни дунёпараст бўлмасликка, ҳаётни ақл-идрок билан кечиришга ўргатади. У бутунлигича шоҳбайтлар асосига қурилган мумтоз, мукаммал ғазалдир.

Нусратулло ЖУМАХЎЖА.

Меҳмонхона

ДИЛОРОМНИНГ РАНГ-БАРАНГ ОЛАМИ

Кино санъати оламига драматик воқеаларга бой қаҳрамонлар тимсолини яратиш билан кириб келган Дилором Эгамбердиеванинг мафтункор чеҳраси, аёллик латофати, кўзларидаги жозиба, ўзига хос ижро услуби томошабинни бефарқ қолдирмайди. Актрисадаги қаҳрамон руҳиятини, ҳаяжони, изтироби, ўй-хаёлларини бевосита томошабин кўз ўнгида намоён этиш маҳорати камдан кам санъаткорларга насиб этади...

— Дилором опа, ҳозир нималар билан бандсиз?

— Айни кунларда ижодий фаолиятимда — танаффус. Таклиф қилишган бир неча сценарий билан танишиб чиқдим. Маъқул келмади. Суратга тушишга хоҳишим бўлган фильмлар эса маблағ масалалари туфайли кейинга суриляпти.

— Кинодаги фаолиятингизни қандай баҳолаган бўлур эдингиз?

— 17 ёшимдан суратга туша бошлаганман.. Илк ижро этган ролим кинорежиссёр Латиф Файзиевнинг «Олтин сўри» фильмидаги Зуҳра бўлган. Кейин «Армон II», «Темир хотин», «Келинлар қўзғолони», «Юлдузингни бер, осмон» фильмларида образлар яратдим. Қаҳрамонларим драматик характерли шахслар. «Темир хотин»да трагикомик роль ўйнадим. Ҳаётда қаҳрамонларимнинг аксиман. Умуман, комик роль ижро этишни истар эдим.

— Дейлик, кино оқимидан четта чиқиб қолдингиз. Нима қилган бўлур эдингиз?

— Ҳеч нима. Ҳозир шундай ҳолатдаман. Истасам, бирор фильмга суратга тушаман, истамасам, йўқ. Менга тўла маъқул бўладиган сценарийлардаги ролларнигина ўйнашга рози бўламан. Менимча, роль танлашни эплайман, лекин ҳаётда иқтидордан бошқа жиҳатлар ҳам муҳим аҳамият касб этади.

— Санъатнинг тижоратлашувига муносабатингиз?

— Кино яхшигина даромад келтириши мумкин. Бу нарсани бизнинг тадбиркорларимиз ҳали англаб етишмаган. Мисол: маҳсулот сифатига кафолат қанчалик ишончли бўлса, у шунчалик харидоргир бўлади. Ҳолливуд киноларини қаранг. Ҳомийлар қўрқмасдан катта-катта маблағлар ажратишади. Кинога талаб, талабчанлик ошади. Ва у фойда келтиради.

Ишбилармон, тадбиркор одамлари кўп давлатгина бой бўлади. Ҳозир сармоядорлар санъатга тўла маънода ҳомийлик қилмаяпти. Тўғрироги, улар хайрия қилмоқдалар. Киночилар билан сармоядорлар ўртасида ҳали ҳақиқий, ишончли ҳамкорлик ўрнатилмаган.

— Экранда қаҳрамонларингиз сиймосини қандай яратасиз?

— Қаҳрамонимнинг маънавий дунёсидан келиб чиқаман. У қандай яшаши керак бўлса, шундай яшайман. Экранда, албатта. Сценарийни ўқиётганимда суратга олиш гуруҳи, партнёрларимни хаёлан тасаввур этиб, ролимни «пишитиб» бораман. Масалликка қараб ош қандай бўлишини билиш мумкин-ку!

— Суратга тушаётганда режиссёр ва операторларга халақит бермайсизми?

— Афсуски, халақит бераман. Бу борада Фарид Давлетшин «гапга кирадиган» режиссёр экан. Суратга олиш жараёнида «Юлдузингни бер, осмон» фильми сценарийсига ўзгартириш киритдик. Унда Малика кузатувчига бефарқ қарарди. Мен уни севаман, деб туриб олдим. Бошқа йўл ҳам йўқ. Вазият қоғоздаги нарсани эмас, ҳаётийликни талаб қилди. Сирасини айтганда, Малика менга ёқди. Шу сабабли, мен бу ролни ижро этдим. Баъзиларнинг бу образ ўзбек аёллари учун типик эмас, деган мулоҳазаларини эшитдим. Бу фикрга қўшилмайман. Умрини санъатга бағишлаган аёлларимиз ҳаётига бир назар солинг. Камми шунга ўхшаш тақдирлар? Бунга фақат улар айбдор эмас-ку? Шу аёллар меҳрибон она, оқила уй бекаси бўлиши мумкин эмасми? Фильмнинг 2-қисмини ҳам суратга олиш режалаштирилган...

— Айни пайтда Сиз ҳам аёл, ҳам она, ҳам актрисасиз. Айтинг-чи, буларнинг ичидан кимни биринчи навбатга қўясиз?

— Аввало, онаман. Оила қургунимга қадар ишим,ижро этадиган ролларим биринчи навбатда турарди. Турмуш қуриб, фарзандли бўлганимдан кейин боламнинг табассумидан завқланиб ўзимга-ўзим: «Э, мана, ҳаётда энг муҳим нарса нима экан», — деганман.

— Охирги фильмингизда Сиз билан бирга суратга тушган қизингиз ҳақида нима дея оласиз?

— Дилноза гарчи ҳали 5 ёшда бўлса ҳам ролни яхши ўйнади. Агар у келажакда актриса бўламан деса, қўлимдан келган барча кўмагимни ундан дариғ тутмайман.

— Сизни фильмларда кўрганлар ташқи қиёфангиз ўзгарганлигини сезиб туришади. Бу иккинчи Диломромми?

— Йўқ, нега энди? Суратга тушиш пайтларида киши ҳаяжонланади, кўп ўйлайди, қаҳрамонининг ички дунёсига «шўнғиб» кетади. Бу ҳолат Диломромнинг ташқи қиёфасини ўзгартириб юборса, бундан ажабланишнинг ҳожати йўқ.

— Ҳозир айни жўшқин даврингиз. Ижодий ҳаётингиз ва фаолиятингиздан қандай хулосалар чиқардингиз?

— Домлам Борис Петрович Чирков: «Ҳамиша ақлли, иқтидорли, диёнатли, олийжаноб инсонлар орасида бўлишга ҳаракат қил», деган ақидани доимо таъкидларди. Бунинг маъносига энди тушуниб етяпман.

— Пул ва севги орасида муштараклик борми?

— Севги — энг пок туйғу. Моддий ва маънавий баркамол севги янаям мустаҳкам бўлади. Мисол учун, севган кишингиз гул совға қилди. Сизга ёқади. У гулни севги изҳори учун пулга сотиб олган.

— Эркаклар қандай вазиятда ёлғон гапиради?

— Аёллар ўзига ишонмаган вақтда.

— Дилором Эгамбердиева ўйнаган фильмларни кўрганда қандай туйғуларни бошдан кечирасиз?

— Янги яратилган фильмни асабий ҳолатда кўраман. «Ана айтувдим-а, бу ерини мана бундай қилиш керак эди» — деб юбораман. Суратга олинганига бир неча йил бўлган фильмларни эса маза қилиб томоша қиламан. Масалан, «Армон»ни кўрсам: «Шунақа бўлган эканман-а. Сочим узун эди-я...» — деб қўяман.

— Ўзбек киноси ва киноактрисалари ҳақидаги фикрингиз?

— Ўзбек киносининг пойдевори мустаҳкам. Фақат унинг довруғини оламга танитган режиссёр, актёрларимизнинг умрбоқий анъаналарини давом эттириш керак, холос...

Суҳбатдош: **Маҳлиё МИРСОАТОВА.**

Маданият хабарлари

ТАЛАБАЛАР ТЕАТР СТУДИЯСИ

Мухтор Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваториясида театр студияси очилди. Студия пойтахт марказидаги замонавий меъморчилик услубида безатилган бинода жойлашди. Янги масканнинг очилиш маросими мусиқавий байрамга айланди. Студиянинг симфоник оркестри созандалари ижросидаги дилрабо куйлар, ўзбек санъаткорларининг мумтоз опералардан куйлаган ариялар, шунингдек, дирижёрларнинг маҳорати тадбир қатнашчилари олқишига сазовор бўлди. Мутахассисларнинг фикрича, студиядаги мавжуд шароит бу ерда халқаро мусиқий симпозиумлар, танлов ва фестивалларни ўтказиш имконини беради.

(ЎзА).

Футбол

КУЧЛИЛАРГА ҒАЛАБА ЁР

Жаҳон футболи таснифида Корея 45, Эрон 71-ўринда туради. Лекин шу икки жамоанинг ўзаро ўйинини томоша қилган ҳеч бир мухлис бундай баҳо бермаса керак. Сабаби, ҳам ўйини жиҳатидан, ҳам кучлилигига кўра ва ҳам натижага қаралса, бунинг акси келиб чиқади.

Гап Осиё кубоги-96 нинг чоракфинал баҳслари ҳақида бораётганини англаган бўлсангиз керак. БААнинг уч ўйингоҳи гуруҳ ғолиблари саналмиш 8 жамоани 15 ва 16 декабрь кунлари яна бир бор элакдан ўтказди. Чоракфиналда дастлаб майдон эгалари, биринчиликнинг мезбони БАА футболчилари И роқ терма жамоасига қарши тўп суришди. 9 0 дақиқа давомида Ироқ ҳужумда, БАА ҳимояда ўйнаса-да «ўз уйингда деворлар ҳам ёрдам беради», — дейишганидек, ҳисоб очилмади. Янги қонунга кўра қўшимча белгиланадиган ярим соат биринчи гол киритилиши биланоқ тўхтатилиши керак эди — буни биласиз. Дастлабки дақиқаларда, худди ўйиндагидек, ироқликлар ўзларини кўрсатишди. Лекин БААнинг илк ҳужумиёқ гол билан якунланди. Дарвозадан 20 метрлар чамаси узоқликдан белгиланган жарима тўпи усталик билан амалга оширилди. Илк учрашувдаёқ «олтин тўп» ишга тушди. БАА мезбон бўлгани учун унинг ўйинини бироз кенгроқ гапирдик.

Иккинчи учрашувда кунчиқарликлар майдонга тушишди. Япония футболчилари гуруҳида юз фоиз натижани қўлга киритган ягона жамоа бўлгани, ўтган Осиё кубоги соҳиби ҳисоблангани ва «Хиросима-94» совриндорини мағлуб этгани учун, Қувайтдек оддий гуруҳни осонликча енгишади, деб тахмин қилинди. Лекин на иложки, японлар ўша куни майдонда ҳеч қандай мўъжиза кўрсата олишмади. Пули энг қадрли давлат футболчилари 2:0 ҳисобида ғолиб чиқишди.

Учинчи чоракфинал баҳсига келсак, йилнинг энг яхши ўйини деб баҳо беришга ҳақлимиз. Ўзи, нимагадир, бу босқичда исми осон айтиладиган футболчиларнинг омади юришмади — Хитойга ҳам, Японияга ҳам, Кореяга ҳам «БАА-96»нинг юки оғирлик қилди. Эронликлар бежиз «В» гуруҳи ғолиби эмасликларини исботлашди, чиройли исботлашди — енгилаётиб, охир-оқибатда Кореяни мағлуб этди — 6:2. Бири-биридан чиройли голлар эронлик мухлисларига роса завқ берди. Ҳатто эронлик бўлмаганлар ҳам 10-рақамли Ал-Дайини туриб олқишлашди. Хитой — Саудия Арабистони беллашувида ҳам араблар мезбонлик қанақа бўлишини кўрсатиб қўйишди. 4 йил аввал Япония ўз мезбонлигидан қандай фойдаланган бўлса, ҳозир барча арабзабон давлатлар БААдаликларидан шундай фойдаланиб қолишяпти. Саудия Хитойлик футболчиларни роса эрмак қилди — аввалига атайлаб икки гол урдириб, кейин тўртта жавоб тўпи тақдим этди. Хитойнинг учинчи голи эса дарвозабоннинг 1 миллиард 200 миллион томошабинга совғаси бўлди, холос. Ҳакам хуштак чалганда ҳисоб 3:4 эди.

Хулоса келиб чиқадики, агар «А» ва «В» гуруҳидан иккитадан жамоа ҳали-ҳануз «тирик» экан, биз иштирок этган «С» гуруҳи энг бўш гуруҳ экан-да! Наилож, агар Ўзбекистонлик футболчилар кейинги босқичга чиққанида, гуруҳнинг бунчалик хор бўлишига йўл қўймасди.

Бугун ярimфинал баҳслари бўлиб ўтди. Унда дастлаб БАА — Қувайт, кейин эса Саудия — Эрон жамоалари тўп суришади. Эски танишлар эски майдонда, эски тартибда янгидан баҳслашишади. Мақсадлар ҳам янги. Умид қиламизки, ҳисоб ҳам янгича, ва ўйин биз кутмагандек гўзал бўлади. Зўрлар енгаверсин.

Авазбек БЕРДИҚУЛОВ.

«МАФТУН»ГА МАФТУНМИСИЗ?

Ҳозир кимни кўрсанг ашулачи, ҳамманинг ўз ансамбли бор. Баъзан уларнинг номларини ҳам унутиб қўясан. Уларни тинглаб эса, бу ансамбллар айтаётган қўшиқлар фақат сўзлар йиғиндисидан иборатми ёки бирор мазмун англаса бўлармикан?, деб юборасан. Мусиқалари ҳам ғалати. Ана шу кўплар бири — «Мафтун».

1996 йилдан иш бошлаган ансамблда учта солист бор: Дилшодбек Сиддиқов (1974 йил туғилган), Зокиржон Собиров (1976 йил туғилган), Азизбек Жўрабоев (1977 йил туғилган). Андижонлик бу ёш йигитларни қўшиққа чинакам иштиёқ бирлаштирди. Уларнинг репертуарлари асосан ёшларнинг орасида ўзига хосликка интилаётганлари, катта санъат майдонида кичик бўлса ҳам ўз бурчагини ҳосил қилишга интилаётганлари ҳам учрайдики, бу бироз бўлса-да киши кўнглига таскин беради. Ана шулардан боп лирик севги-муҳаббат ҳақидаги қўшиқлар билан бойиган.

«Дилрабо ёр», «Ёнида ёри», «Бир кўришда севиб қолдим», «Агар...», «Алдама, ёр» каби қўшиқлари аллақачон ўз мухлисларини топган.

Кўплар ичидан ўз овозига эга бўлиб бўй кўрсатиш, санъатда маълум бир из қолдириш осон иш эмас. Бу ниҳоятда катта изланиш жараёнини, сермашаққат пиллапояларни бирма-бир босиб ўтишни талаб этади. Ана шу талабга жавоб берolганларгина қолади майдонда. Шунинг учун эндигина куртак отаётган «Мафтун» гуруҳига изланиш, фақат изланиш тилаб қоламиз.

С. СОДИҚОВА.

«ТУРКИСТОН»ГА ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

Нашр кўрсаткичи:

Якка шахслар учун: 64607

Ташкилотлар учун: 64633

Уқинг, қизиқ

БУ ТУРФА ОЛАМ

МЕКСИКА. 10 яшар Валтер Лопео Рейес гондураслик таниқли олимлар ва тиббиёт ходимларини боши берк кўчага киритиб қўйди. Маълум бўлишича, боланинг ҳозирги вазни бор-йўғи 6 килограмм ва бўйи 43 сантиметр, яъни салкам икки қарич бўлиб, туғилган пайтда кафтга сиғарди. Олимлар «бармоқ»дай боланинг қандай қилиб дунёга келгани тўғрисида ҳануз бир фикрга келолмай гаранг.

Дарвоқе, Валтер ақлий жиҳатдан бутунлай соппа-соғ, тезроқ улғайиб машина сотиб олиш ва унда уйга «келин» олиб келишни орзу қилади. Энг катта нияти — келажакда албатта генерал бўлиш.

* * *

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон ва Бангладеш ҳукуматлари Ганга дарёсини иккига бўлиб олмоқчи. Бангладеш ҳукумати раҳбари Ҳасинийнинг Деҳлига расмий ташрифи чоғида ана шу масала муҳокама қилиниши кутилмоқда. Мазкур масала анчадан бери икки қўшни мамлакат ўртасида дўстона муносабатларнинг ривожланишига тўсқинлик қилиб келарди.

Маълумки, Ганга дарёси ҳар икки мамлакат ҳудудидан оқиб ўтади. Дарёда кема қатновини йўлга қўйиш мумкин. Бу эса икки қўшни давлат ўртасида ўзаро савдо-сотиқ алоқаларини янада кенгайтиришга имкон беради.

* * *

ВАРШАВА. РАТА-ТАСС мухбирининг хабарига кўра, яқин кунларда Польша пойтахтининг марказида жойлашган фан ва маданият саройи пештоқида Чеченистон байроғи ҳилпирайдиган бўлди. Маълум, бўлишича, бу бинода чеченларнинг халқаро маркази ташкил этилади. У Чеченистон Республикасининг Польшадаги расмий ваколатхонаси вазифасини ўтайди ҳамда дунёдаги барча чеченлар ҳаракатини мувофиқлаштириб туради.

Марказнинг очилиш маросимида Чеченистон Республикаси муваққат ҳукуматининг ташқи ишлар вазири Руслан Чимаев ҳамда Россия, Украина ва Латвия жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этиши кутилмоқда.

ЎзА.

«ЁШ ИЖОДКОРЛАР КЛУБИ» АЪЗОЛАРИ ВА ҲАВАСКОР ИЖОДКОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

ЭЪЛОН

Ўзбекистон Республикаси Ёшларининг «Камолот» жамғармаси ҳузурида ташкил этилган «Ёш ижодкорлар клуби» аъзоларининг навбатдаги йиғини 1996 йил 21 декабрь куни соат 15.00 да Бошқарув биносида бўлиб ўтади.

РЕСПУБЛИКАДА ИСТИҚОМАТ ҚИЛАЁТГАН БАРЧА ЁШ ИЖОДКОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

Сиз йиғинда иштирок этиб, клубимизнинг доимий тенгҳуқуқли аъзоси бўлишингиз мумкин. Бу Сизга янги имкониятлар очади. Элга танилasиз.

Клубимизга шошилинг, азизлар!!!

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Навоий шоҳ кўчаси, 11 уй. Тел: 41-07-83.

Обуна-97

«ЁШЛИК» СИЗ БИЛАН

Муҳтарам мухлисларимиз!

Севимли журналингиз «Ёшлик» учун 1997 йилга обуна давом этмоқда. Биз келгуси йили ҳам, ўз анъаналаримизга содиқ ҳолда янги номларни кашф этишда давом этамиз; сизни жаҳон ва ўзбек адабиётининг энг яхши намуналари билан таништирамиз; ижтимоий ҳаётимиз, хусусан, ёшлар ҳаёти, бугунги бозор иқтисоди муаммолари таҳлил этилган туркум мақолалар чоп этамиз; сиз суйган санъаткорлар ҳақида суратли мақолалар эълон қиламиз; бой маданий меросимиз, боқий қадриятларимиз мавзуидаги ранг-баранг асарлар ҳам журналимиз саҳифаларидан жой олади.

Айни кунларнинг ўзидаёқ Таҳририят папкаларида қатор қизиқарли асарлар чоп этилишга тайёр турибди. Мана, улардан айримлари билангина танишинг:

* Стенли ЛАУДЕН. Галина Брежневанинг жавоҳирлари.

Ҳужжатли саргузашт роман.

* Ғаффор ҲОТАМ. Янги ой чиққан кеча. Роман.

* Назар ЭШОНҚУЛ. Қора китоб. Қисса.

* Габриэл Гарсиа МАРКЕС. Полковникка ҳеч ким мактуб йўлламасди. Қисса.

* Қадим хитой шеърияти.

* Микеланжелонинг назмий дурдоналари...

1997 йилда Сизга маъқул бўлиб қолган «Кўнгил дафтари», «Ҳозирги ёшлар», «Маънавият сарчашмаси», «Туркистон — умумий уйимиз», «Қалб манзаралари», «Мувозанат» рукнларида мақолалар эълон қилиб бориш билан бир қаторда «Муҳаббатнома», «Иқтисод илмидан сабоқлар», «Мардлар қўриқлайди Ватанни», «Муаммолар, муаммолар...», «Мен миллионер бўлмоқчиман», «Ёш даҳолар» сингари янги рукнларда ҳам кўпдан-кўп қизиқарли чиқишлар қилишни режалаштириб қўйганмиз. Шунингдек, Ўзбекистон ойнаи жаҳонининг «Ёшлар ва спорт» дирекцияси билан ҳамкорликда вилоятларга бориб, бугунги ёшлар ҳаётини тўлақонли ёритиш масаласи ҳам кун тартибимизда турибди.

Хуллас, режалар бисёр. Ва, энг муҳими, уларнинг барчаси амалга ошувига биз — Таҳририят ходимларининг ҳам ишончи бисёр. Шундай экан, муҳтарам мухлисларимиз, умид қиламизки, ҳамкорлигимиз келгуси йили ҳам давом этади, сафимиз эса янада кенгаяди.

Таассуфки, қоғоз танқислиги боис журнал сотувга чекланган миқдорда чиқарилади. Шунинг учун, агар доғда қолмай десангиз, «Ёшлик»ка ўз вақтида обуна бўлинг.

Обуна нархи қиммат эмас: Бир сонига — 45 сўм. Бир йилга — 270 сўм (етказиб бериш харажатлари ҳисобга олинмаганда).

Шошилинг! Обуна тугашига саноқли кунлар қолди! Бизнинг индекс 75241.

«ЭЛЛИКҚАЛЪА ОЛТИН ТОЛАСИ» БИЛАН ҲАМКОРЛИК ҚИЛИНГ!

«Элликқалъа олтин толаси» ҳиссадорлик жамияти (пахта тозалаш заводи) Қорақалпоғистон Республикаси йирик, нуфузли саноат корхоналаридан биридир.

«Элликқалъа олтин толаси» ҳиссадорлик жамияти, бу — ЭНГ СИФАТЛИ ТОЛА, ЭНГ СЕРЁҒ ЧИГИТ ва бошқа турдаги рақобатбардош хом ашё, маҳсулот, халқ истеъмоли молларидир. Корхонада сифатли электродлар ҳам ишлаб чиқарилмоқда.

Биз билан ҳамкорлик қилинг!

Манзилимиз: 743704, Қорақалпоғистон Республикаси, Бўстон шаҳри, «Элликқалъа олтин толаси» ҳиссадорлик жамияти. Телефонлар: (8-361-58) 5-19-48, 5-13-67. Факс: 5-19-48

Муассис: ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИНИНГ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ

Ҳомий: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ «МАТБУОТ ТАРҚАТИШ УЮШМАСИ» АССОЦИАЦИЯСИ

Бош муҳаррир Абдуқодир НИЁЗОВ

Навбатчи муҳаррир: Янгибой ҚУЧҚОРОВ,

ТАҲРИРИЯТ: Қабулхона — 36-56-58, 33-95-97; хатлар бўлими — 36-54-64; тижорат бўлими — 33-79-69; ижодкор ёшлар бўлими — 36-54-64; спорт, харбий ватанпарварлик бўлими — 36-58-93, котибият — 36-58-48.

МАНЗИЛИМИЗ: Нашр кўрсаткичи 64607

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

Реклама ва эълонлар учун тел.: 33-95-97, 33-79-69

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012. «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси

Буюртма Г. — 0702. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41

Ҳажми — 2 табоқ. Тираж: 8913. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2. Босишга топшириш вақти — 20.30

1 2 3 4 5 6